

สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3



ศุภลักษณ์ ศรีษะ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

สภาการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3



การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

THE OPERATING CONDITIONS ACCORDING TO THE LEARNING REGRESSION
RECOVERY MEASURES OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE
OF THE PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA, CHIANG RAI AREA 3



An Independent Study Submitted to University of Phayao
in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education in Educational Administration

May 2025

Copyright by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้

ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ของ ศุภลักษณ์ ศรีษะ

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนต์ภัส มโนการณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำฝน กันมา)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
(ดร.อาภาพรรณ ประทุมไทย)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.รักชิต สุทธิพงษ์)

เรื่อง: สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย
เขต 3

ผู้ศึกษาค้นคว้า: ศุภลักษณ์ ศรีษะ

อาจารย์ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำฝน กันมา

คำสำคัญ: สภาพ,มาตรการ,การฟื้นฟู,ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้

บทคัดย่อ

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 2) เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวนทั้งสิ้น 139 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F-Test ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มาตรการที่มีการดำเนินการมากที่สุดคือ มาตรการที่ 3 การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รองลงมาคือ มาตรการที่ 1 การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลง และความต้องการของผู้เรียน และมาตรการที่มีการดำเนินการน้อยที่สุดคือ มาตรการที่ 5 การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียน ทั้งสุขภาพ และสุขภาพจิต 2) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Title: THE OPERATING CONDITIONS ACCORDING TO THE LEARNING REGRESSION RECOVERY MEASURES OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE OF THE PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA, CHIANG RAI AREA 3

Author: Supaluk Srisa

Advisor: Assistant Professor Dr. Namfon Gunma

Keywords: status, measures, rehabilitation, learning regression

บทคัดย่อ

ABSTRACT

This research aimed 1) to examine the implementation status of measures to remediate learning loss among school administrators under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3, and 2) to compare the implementation status based on school size and years of administrative experience. The target population consisted of 139 school principals. The research instrument was a questionnaire, with a content validity index (CVI) of 1.00 and a reliability coefficient of 0.98. Data were analyzed using mean, standard deviation, and F-test. The results of the study found that:

1) The overall implementation of learning loss remediation measures was at a high level. The most effectively implemented measure was Measure 3, which involved promoting effective collaboration among schools, teachers, parents, communities, and related sectors. The second most implemented was Measure 1, focusing on the redesign of learning processes to meet the changing context and student needs. The least implemented was Measure 5, which emphasized fostering positive attitudes toward learning and promoting students' overall well-being, both physical and mental.

2) The comparison based on school size revealed a statistically significant difference in the implementation of remediation measures. However, the comparison based on administrative experience showed no statistically significant difference.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์และเอาใจใส่ให้คำปรึกษาเป็นอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. น้ำฝน กันมา ตลอดจนคณาจารย์ทุก ๆ ท่าน พี่ ๆ เจ้าหน้าที่ทุกคน ในบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่อง รวมทั้งให้คำแนะนำองค์ความรู้แนวทางในการศึกษาค้นคว้ามาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ อีกทั้งผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ตรวจสอบเครื่องมือ และทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และให้ข้อมูลสำคัญแก่ผู้วิจัย จนช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จไปด้วยดี

ขอขอบคุณท่านผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำ องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นพิเศษสำหรับความห่วงใยและกำลังใจจาก ครอบครัว ศรีษะ ที่คอยห่วงใย สนับสนุนการศึกษา เพื่อรอความสำเร็จของผู้วิจัยและเป็นแรงใจสำคัญจนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ศุภลักษณ์ ศรีษะ



สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
สมมุติฐานการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะถดถอยทางการเรียนรู้.....	10
มาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	49
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	51

กลุ่มเป้าหมาย.....	51
เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย.....	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ.....	53
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน.....	56
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.....	57
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.....	69
บทที่ 5 บทสรุป.....	74
สรุปผลการวิจัย.....	74
อภิปรายผล.....	76
ข้อเสนอแนะ.....	80
บรรณานุกรม.....	83
ภาคผนวก.....	86
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	87
ภาคผนวก ข ตารางแสดงสรุปผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อมูลตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	88
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย สภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.....	96

ภาคผนวก ง ผลการ Try Out	105
ประวัติผู้วิจัย.....	106



สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงข้อมูลประชากรที่ใช้ในการวิจัย	51
ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	56
ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ภาพรวม....	57
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มาตรการที่ 1 การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลง และความต้องการ ของผู้เรียน.....	58
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มาตรการที่ 2 การเสริมพลังพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษา	60
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มาตรการที่ 3 การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคส่วนที่ เกี่ยวข้อง	62
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มาตรการที่ 4 การพัฒนากล้องสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด	63
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มาตรการที่ 5 การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียน ทั้งสุขภาพ และสุขภาพจิต	65
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มาตรการที่ 6 การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ.....	67

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มาตรการที่ 7 การจัดสวัสดิการความปลอดภัย สร้างขวัญ และกำลังใจแก่ครู.....	68
ตาราง 11 แสดงผลค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการ เรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน	69
ตาราง 12 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานตาม มาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยใช้ค่าสถิติการทดสอบเอฟ (F-test) จำแนกตามขนาดของ โรงเรียน	70
ตาราง 13 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการ เรียนรู้ รายคู่ (Post Hoc) ค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการ เรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	71
ตาราง 14 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานตาม มาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยใช้ค่าสถิติการทดสอบเอฟ (F-test) จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน.....	72

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แสดงแผนแก้ไขปัญหภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss) เลขานุการสภาการศึกษา	13
ภาพ 2 แสดงค่าเฉลี่ยการรับรู้ของผู้เรียนต่อภาวะถดถอยเชิงผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ (สำนักงาน เลขานุการสภาการศึกษา, 2565ข).....	32
ภาพ 3 แสดงมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ สำนักงานเลขานุการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขานุการสภาการศึกษา, 2565ข).....	33
ภาพ 4 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	50



บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี และมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทัน เพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง ในศตวรรษที่ 21 โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ได้แก่ การศึกษา การศึกษามีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพราะเป็นกระบวนการ ที่มีความสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 อยู่ในช่วงเวลาแห่งการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสภาพแวดล้อมที่ประเทศต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นเรื่อย ๆ และระบบการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัว โดยไม่ใช่แค่การปฏิรูปเพียงครั้งคราว แต่ต้องเป็นการปรับปรุง อย่างต่อเนื่อง การศึกษาควรจะมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนมีทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต และสอดคล้องกับสังคมในอนาคต (ฮิวจ์ เดลานี, 2562) จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้เอง ทำให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้และการปฏิรูประบบบริหารเป็นการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงทางการศึกษา นำไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้คนไทยที่มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นทั้งคนดี เก่ง มีความสุข ตลอดจนก่อให้เกิดความเจริญของบุคคลและสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะหน่วยงานหลักด้านการจัดทำแผน นโยบาย และการวิจัยด้านการศึกษา จึงได้ดำเนินการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในสถานการณ์ โควิด-19 ระหว่างปี พ.ศ. 2563-2565 ได้แก่ 1) การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 2) การศึกษาความคิดเห็น เรื่อง ผลกระทบของโควิด-19 ระลอกใหม่ต่อการศึกษาไทย 3) การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และ 4) การศึกษาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์โควิด-19: สภาพการณ์ บทเรียน และแนวทางการ พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ และสำนักงานฯ ได้ดำเนินการสังเคราะห์ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เชิงการปฏิบัติ และข้อคิดเห็นจากการประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้องและจัดทำเป็นข้อเสนอแนะ เชิงนโยบาย

มาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ เป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยได้จากการวิจัย ซึ่งมีหลายมิติและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศให้เป็นมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ที่มีความชัดเจน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยผลการสังเคราะห์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ผลกระทบของโควิด-19 ต่อระบบการศึกษาไทย และมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ พร้อมทั้งได้เสนอมาตรการเร่งด่วน กลไกสู่การปฏิบัติและเงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 7 มาตรการ ได้แก่ 1) การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลง และความต้องการของผู้เรียน 2) การเสริมพลังพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษา 3) การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 4) การพัฒนากล้องดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด 5) การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียน ทั้งสุขภาพ และสุขภาพจิต 6) การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ 7) การจัดสวัสดิการความปลอดภัย สร้างขวัญ และกำลังใจแก่ครู (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565ก)

ภาวะถดถอยทางการศึกษา (Education Loss) คือ การทำให้ผู้เรียนสูญเสียความรู้ หรือสูญเสียโอกาสในการเรียน ส่งผลต่อการพัฒนาการของผู้เรียนทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ (knowledge) การมีทัศนคติที่ดี (Attitude) และทักษะที่ดีจากการลงมือปฏิบัติ (Skill) ตลอดจนการชะลอตัว หรือขัดขวางความก้าวหน้าทางวิชาการ ส่งผลกระทบต่อระดับการศึกษา หน้าที่การงานและคุณภาพชีวิตในอนาคต รวมถึงเกิดการสูญเสียมูลค่าทางเศรษฐกิจของประชากรที่คนหนึ่งคนจะสามารถสร้างให้แก่ประเทศชาติ อาจมีสาเหตุมาจากการขยายช่องว่างหรือความไม่ต่อเนื่องในการศึกษาของผู้เรียน การหยุดชะงักของการศึกษาในระบบ การออกกลางคัน การขาดเรียน และการสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพ (สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2565) ซึ่งภาวะถดถอยทางการศึกษาเป็นประเด็นที่เกิดขึ้นอยู่เสมอและเกิดขึ้นมาอย่างยาวนานแล้ว ตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันด้วยปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ อาทิ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นจำนวนมากเป็นตัวเร่งให้ภาวะถดถอยทางการศึกษาเด่นชัดยิ่งขึ้น จนเป็นที่สนใจและจับตามองจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและเห็นความสำคัญของการศึกษา และภาวะถดถอยทางการศึกษายังเด่นชัดยิ่งขึ้นเมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด-19 ไปทั่วโลก ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการพัฒนาประเทศ และระบบการศึกษา (Zhdanov et al, 2022) เนื่องจากการหยุดพักการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติและการลงมือปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ และสถานประกอบการที่สถานศึกษาจัดเตรียมไว้ให้กับผู้เรียน เป็นการเรียนออนไลน์ผ่านเทคโนโลยี

ดิจิทัลแทน (Engzell, Frey, & Verhagen, 2021; Shek, Zhu, Li, & Dou, 2022) จนทำให้ผู้เรียนต้องปรับเวลา

ซึ่งในช่วงเวลา 2 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนปรับเปลี่ยนไปนักเรียนไม่สามารถมาโรงเรียนได้ โรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่น ๆ ที่แตกต่างจากเดิมนับได้ว่าเป็นการปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอน ส่งผลให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปรับตัว ปรับบทบาท และปรับรูปแบบวิธีการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาภายใต้สถานการณ์โควิด-19 สถานศึกษามีการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างปลอดภัยจากโรคระบาด ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่เป็นแบบทางไกลหรือออนไลน์เพื่อทดแทนการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ และผู้เรียนทุกระดับการศึกษาต้องเรียนรู้ที่บ้าน ที่พักตามมาตรการป้องกันโรคภาวะวิกฤติดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นระยะเวลา 2 ปีมาแล้วเกิดผลกระทบต่อระบบการศึกษาไทยอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน ทั้งต่อครูผู้เรียน ผู้ปกครองและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยรวม ทำให้เห็นจุดอ่อนที่ชัดเจนของระบบการศึกษาไทยในการรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีหน้าที่รับผิดชอบ ควบคุมกำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่จัน อำเภอเชียงแสน อำเภอแม่สาย อำเภอแม่ฟ้าหลวง และอำเภอดอยหลวง ปัจจุบันมีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 139 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3, 2566ก) และจากรายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรวม 4 วิชา ประกอบด้วย ภาษาไทย ภาษาอังกฤษคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ย้อยหลัง 4 ปี ในช่วงระหว่างปี 2563-2566 พบว่า ปี 2563 มีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 39.98 ปี 2564 มีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 38.11 ปี 2565 มีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 38.44 และปี 2566 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 35.59 อีกทั้งจากรายงานผลการปฏิบัติงาน และผลการประเมินตนเองรายบุคคล (Self-Assessment Report: SAR) ประจำปีการศึกษา 2566 สพป. เชียงราย เขต3 สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม 4 ปี 2563-2566 ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม 4 วิชา ระดับสังกัดร้อยละ 39.56 ระดับเขตพื้นที่ ร้อยละ 40.08 และเทียบกับระดับประเทศ ร้อยละ 41.33 จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ลดลงเรื่อย ๆ ตั้งแต่ปี 2563-2566 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3, 2566ข) โดยผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียน ครู ผู้บริหาร

สถานศึกษา และผู้ปกครอง ส่วนใหญ่เห็นว่า การระบาดของโควิด-19 ระลอกใหม่เกิดผลกระทบในด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมาก ซึ่งการระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนอย่างฉับพลันจนปรับตัวไม่ทัน จากระบบปกติในโรงเรียนเป็นการเรียนรู้ที่บ้าน (Home-based learning) จากระบบชั้นเรียนเป็นการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalized learning) อีกทั้งปัจจัยการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital disruption) เข้ามาเป็นโจทย์สำคัญในการจัดการศึกษา เนื่องจากสภาพบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 นั้น มีขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกัน ประกอบด้วย 1) ขนาดเล็ก 2) ขนาดกลาง 3) ขนาดใหญ่ 4) ขนาดใหญ่พิเศษ มีโรงเรียนพื้นที่สูง โรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร พื้นฐานของครอบครัวในแต่ละอำเภอ มีข้อจำกัดทางด้านการใช้เทคโนโลยี เนื่องจากขาดปัจจัยในการซื้อเครื่องมือสื่อสาร และปัจจัยหรือตัวแปรอื่น ๆ อาทิ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และภาวะยากจนของครอบครัว จึงเป็นตัวเร่งให้ภาวะถดถอยทางการศึกษาเด่นชัดยิ่งขึ้น และส่งผลกระทบเป็นอย่างมาก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3, 2566) อีกทั้งประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา อาจมีผลในการกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนจนสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้น การรู้จักศักยภาพของโรงเรียน บุคลากร และทรัพยากรของโรงเรียน บริหารให้ตรงตามความต้องการโรงเรียนของท่านจะพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องและมีคุณภาพ

จากสภาพปัญหาและความสำคัญการขับเคลื่อนตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหลายมิติและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ในการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 และเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อแก้ไขปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นการวางแผนที่ช่วยให้สถานศึกษาพัฒนาตนเองได้ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม มุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้สมวัย พัฒนาเต็มศักยภาพของแต่ละคน ให้สามารถเป็นคนที่มีความรู้ และเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาของสังคมต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 อยู่ในระดับใด
2. สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เมื่อเปรียบเทียบกับจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

สมมุติฐานการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกันมีการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05
2. สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีขอบเขตการศึกษาดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

แนวคิดเกี่ยวกับมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) 7 มาตรการ

1. การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของผู้เรียน
2. การเสริมพลังพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษา
3. การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
4. การพัฒนากล้องจุติจอเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด
5. การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียน ทั้งสุขภาพ และสุขภาพจิต
6. การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ
7. การจัดสวัสดิการความปลอดภัย สร้างขวัญ และกำลังใจแก่ครู

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 จำนวน 139 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 139 คน

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. ขนาดโรงเรียน
 - 1.1 ขนาดเล็ก
 - 1.2 ขนาดกลาง
 - 1.3 ขนาดใหญ่
 - 1.4 ขนาดใหญ่พิเศษ
2. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
 - 2.1 1-5 ปี
 - 2.2 6-10 ปี
 - 2.3 11-15 ปี
 - 2.4 15 ปี ขึ้นไป

ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของ เลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) 7 มาตรการประกอบด้วย

1. การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของผู้เรียน
2. การเสริมพลังพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษา
3. การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
4. การพัฒนาค้นคว้าสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด
5. การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียน ทั้งสุขภาพ และสุขภาพจิต
6. การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ
7. การจัดสวัสดิการความปลอดภัย สร้างขวัญ และกำลังใจแก่ครู

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้

มาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ หมายถึง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติ รวมทั้งข้อเสนอแนะ ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาให้เป็น มาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ที่มีความชัดเจน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย 7 มาตรการ ได้แก่ 1) การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของผู้เรียน 2) การเสริมพลังพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษา 3) การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 4) การพัฒนาค้นคว้าสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด 5) การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียน ทั้งสุขภาพ และสุขภาพจิต 6) การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ 7) การจัดสวัสดิการความปลอดภัย สร้างขวัญ และกำลังใจแก่ครู

การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของผู้เรียน หมายถึง การปรับหลักสูตรสถานศึกษา ปรับรูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผล จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและเชื่อมโยงประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน หรือกำกับตนเองในการเรียนรู้ที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนรายบุคคล จัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะสังคมและอารมณ์ของผู้เรียน พัฒนารูปแบบห้องเรียนเคลื่อนที่และพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Hybrid Learning โดยการออกแบบ พัฒนา และจัดสรรสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่ส่ง เสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างหลากหลาย

การเสริมพลังพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การพัฒนาเทคนิคการสอนของครู พัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของครู ปรับบทบาทครูให้เป็นโค้ช หรือผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็น Super Coach ในการจัดการเรียนรู้ใช้รูปแบบและวิธีการพัฒนาที่เน้นการปฏิบัติและสามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนได้ และจัดให้มีศูนย์พัฒนาครูเพื่อฟื้นฟูคุณภาพการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษา

การสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง หมายถึง สร้างปฏิสัมพันธ์และสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างครูผู้สอนและผู้ปกครอง จัดทำหลักสูตรหรือคู่มือสำหรับผู้ปกครอง สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการฟื้นฟูการศึกษาจากภาคส่วนต่าง ๆ ส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนรู้

การพัฒนาคลังสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด และเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา หมายถึง การบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญและจำเป็นพัฒนาคลังสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิดเพื่อเป็นคลังสื่อกลางในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูผู้เรียนและผู้ปกครอง

การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียนทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิต เสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีให้แก่ผู้เรียน จัดตั้งระบบช่วยเหลือด้านสุขภาพจิต สังคมและอารมณ์ของผู้เรียนขึ้นในสถานศึกษา และสร้างปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพระหว่างครูและผู้เรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ หมายถึง การจัดสรรอินเทอร์เน็ตฟรีเพื่อการศึกษา จัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือและโปรแกรมที่ทันสมัยแก่สถานศึกษาและครูผู้สอน จัดตั้งศูนย์สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาในระดับจังหวัด หรือเขตพื้นที่การศึกษา เร่งพัฒนาแพลตฟอร์ม การเรียนรู้ที่หลากหลาย และสนับสนุนค่าใช้จ่าย หรืออุปกรณ์แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ทางไกล

การจัดสวัสดิการความปลอดภัย สร้างขวัญและกำลังใจ หมายถึง การสนับสนุนการเดินทางและประกันความปลอดภัยให้แก่ครูที่ออกปฏิบัติงานนอกสถานศึกษา มีระบบสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูที่ทุ่มเท เสียสละ และอุทิศตนเพื่อการเรียนการสอน และเสริมสร้างระบบและกลไกการดูแลความปลอดภัยของสถาน ศึกษาให้แก่ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน

ขนาดโรงเรียน หมายถึง การจำแนกประเภทของโรงเรียนตามจำนวนของนักเรียนทั้งหมดในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 ขนาด ตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ 1) ขนาดเล็ก 2) ขนาดกลาง 3) ขนาดใหญ่ 4) ขนาดใหญ่พิเศษ

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาที่ผู้อำนวยการสถานศึกษาได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการ แบ่งเป็น 4 ช่วงระยะเวลา ได้แก่ 1) 1-5 ปี 2) 6-10 ปี 3) 11-15 ปี 4) 15 ปี ขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สถานศึกษาได้รับข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ไปใช้ปรับปรุง วางแผน และพัฒนากลยุทธ์ในการจัดกิจกรรมฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย 3 ได้เห็นแนวทางการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบหรือปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับการกำกับการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในสังกัด ไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายหรือสนับสนุนทรัพยากรให้แก่สถานศึกษาได้ตรงจุด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า รวบรวม ทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นพื้นฐานและเป็นแนวทางในการศึกษา โดยแยกเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะถดถอยทางการเรียนรู้

1.1 ความหมายของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้

1.2 การแก้ไขปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss)

2. มาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

2.1 ผลกระทบของโควิด-19 ต่อระบบการศึกษาไทย

2.2 มาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้

2.3 กลไกสู่การปฏิบัติและเงื่อนไขความสำเร็จ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะถดถอยทางการเรียนรู้

ความหมายของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้

ได้มีนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนี้

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (2565) ได้ให้ความหมายของ ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ว่าภาวะการเรียนรู้ถดถอยหรือการสูญเสียการเรียนรู้ Learning loss หมายถึง การสูญเสียความรู้หรือ ทักษะใด ๆ และ/หรือ การชะลอตัวหรือขัดขวางความก้าวหน้าทางวิชาการ ซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการขยาย ช่องว่างหรือความไม่ต่อเนื่องในการศึกษา ของนักเรียน การหยุดชะงักของการศึกษาในระบบ การออกกลางคัน การขาดเรียน และการสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพ

ยศวีร์ สายฟ้า (2565) ได้ให้ความหมายของ ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนว่า เป็นภาวะของการเสียโอกาสในการเรียนรู้ที่มีผลทำให้ทักษะต่างๆ ที่เด็กควรจะได้รับพัฒนา

ตามช่วงวัยสูญเสีย ส่งผลต่อพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร ทักษะด้านความสัมพันธ์จากการที่เด็กบางรายอยู่บ้านจนชิน เมื่อต้องไปโรงเรียนอาจเกิดการกลัวการไปโรงเรียน เด็กขาดระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ โดยเฉพาะในเด็กระดับอนุบาล และประถมศึกษา ที่ขาดการพัฒนาทักษะการเข้าสังคม และทักษะด้านวิชาการอ่าน เขียน

วิจารณ์ พานิช (2565) ได้ให้ความหมายของ ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนว่า เด็กนักเรียนแต่ละคน มีพื้นฐานที่แตกต่างกัน มีเด็กจำนวนหนึ่งที่ไม่บรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ และไม่ได้รับการดูแล ทำให้เกิดช่องว่างทางการศึกษา โดยที่ผ่านมา ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของไทยก็มีมาช้านาน เมื่อเจอกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ยิ่งเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดช่องว่างมากยิ่งขึ้น แม้นโยบายทางการศึกษาจะต้องการให้เกิดความเท่าเทียมกันก็ตาม

จิราเจต วิเศษดอนหวาย (2566) ได้ให้ความหมายของ ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนว่า การสูญเสียการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 แต่แท้จริงในช่วงก่อนปี 2020 นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญใช้คำนี้ในบริบทและสถานการณ์ปกติ เช่น ช่วงปิดเทอมใหญ่ ที่นักเรียนไม่ได้อยู่ในห้องเรียนเป็นเวลาหลายเดือน แต่การแพร่ระบาดของโควิด กินระยะเวลาที่นักเรียนไม่ได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบเดิมยาวนานกว่าการปิดเทอมครั้งใด ผลกระทบที่ชัดเจนที่สุดเกิดขึ้นกับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นในด้านการพัฒนาการการอ่านที่ช้าลงและถดถอยอย่างชัดเจน

วีระชาติ กิเลนทอง (2565) กล่าวว่า คำว่าภาวะถดถอย คือ ทักษะของเด็กที่ขาดหายไป เขาควรได้อีกแบบหนึ่ง แต่เขาได้น้อยกว่าที่ควรจะได้ เช่น ทักษะทางด้านภาษา ทักษะด้านคณิตศาสตร์ ทักษะด้าน EF ที่จริง ๆ เด็กที่จะจบชั้นอนุบาล 3 ส่วนใหญ่ควรจะได้ ปรากฏพอปิดเรียนมาก ๆ มันก็ขาดหายไป

นรรพร จันทร์เฉลี่ย เสริบุตร (2566) ได้ให้ความหมายของภาวะความรู้ถดถอย (Learning Loss) ว่า สิ่งที่คุณเรียนควรที่จะได้เรียนรู้ หรือรู้แล้วตามระดับชั้นของตัวเอง แต่นักเรียนไม่รู้ เช่น นักเรียนเรียนอยู่ชั้น ป.4 แต่เขาไม่สามารถเรียนรู้ได้ตามมาตรฐานในระดับของเขา หรือ อาจจะเป็นสิ่งที่คุณเคยรู้แล้ว แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไป และไม่ได้ไปโรงเรียนนาน ๆ นักเรียนกลับจำไม่ได้ หรือเด็กเล็กที่เคยช่วยเหลือตัวเองได้ กลับเริ่มทำอะไรไม่ได้ เป็นต้น

สมพงษ์ จิตระดับ (2565) กล่าวว่า ภาวะการเรียนรู้ถดถอย คือ การเสียโอกาสในการเรียนรู้ ซึ่งจะมีผลให้เด็กเกิดภาวะถดถอยของความรู้ ทำให้ทักษะต่าง ๆ ที่เด็กควรจะได้รับ การพัฒนาตามช่วงวัยก็จะสูญเสียตามไปด้วย เช่น ทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน ทักษะการปรับตัว ทักษะการเข้าสังคม เป็นต้นซึ่งหากขาดการพัฒนาทักษะเหล่านี้ อาจทำให้เด็กขาดโอกาสในการสร้างบุคลิกของตน

สรุปได้ว่า ภาวะการเรียนรู้ถดถอย หมายถึง การเสียโอกาสในการเรียนรู้ที่มีผลทำให้ทักษะต่าง ๆ ที่เด็กควรจะได้รับพัฒนาตามช่วงวัยสูญเสีย ส่งผลต่อพัฒนาการสูญเสียความรู้หรือทักษะต่าง ๆ ที่เด็กควรจะได้รับ เช่น ทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน ทักษะการปรับตัว ทักษะการเข้าสังคม ที่ช้าลงและถดถอยอย่างชัดเจน

การแก้ไขปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) ได้ให้แนวทางการลดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ระดับประถมศึกษา

ด้านที่ 1 ด้านนโยบายและการบริหารจัดการ

1. การพัฒนาเทคนิคการออกแบบ การจัดการเรียนการสอนและการจัดการชั้นเรียนของครู
2. การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและเชื่อมโยงประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน

ของผู้เรียน

3. การลดภาระงานที่ได้รับมอบหมายของผู้เรียน
4. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเตรียมความพร้อมของอุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้

5. การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ร่วมกัน

ด้านที่ 2 ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้และคุณภาพผู้เรียน

1. การสร้างแรงจูงใจ การตั้งเป้าหมายและการกำกับตนเองของผู้เรียนระหว่างการจัดการเรียนการสอน

2. การส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อให้แก่ผู้เรียน

3. การส่งเสริมกิจกรรมผ่อนคลายรับประทานอาหารเช้าที่มีประโยชน์และการออกกำลังกาย เพื่อการมีสุขภาพที่ดีของผู้เรียน

4. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสัมพันธ์ภาพ ระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง และครู

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) (2565) ได้เปิดแผนแก้ไขปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss) โดยระบุว่า สกศ. ได้สำรวจ วิจัย สังเคราะห์ ข้อมูลของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ พบว่า จากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้ผู้เรียนมีภาวะการเรียนรู้ถดถอย ซึ่งภาวะการเรียนรู้ถดถอยในแต่ละชั้นปีแตกต่างกัน และผู้เรียนในแต่ละพื้นที่ มีภาวะการเรียนรู้ถดถอยที่แตกต่างกัน และเสนอแผนแก้ปัญหาระยะสั้น และระยะยาว สำหรับการแก้ปัญหาระยะสั้น คือมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ 7 มาตรการ (RECOVER) คือ



ภาพ 1 แสดงแผนแก้ไขปัญหาวาระถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss) เสาธิการสภาการศึกษา

1. Redesigning new learning process ออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของผู้เรียน
 - 1.1 ปรับหลักสูตรสถานศึกษา
 - 1.2 ปรับรูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผล
 - 1.3 จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและเชื่อมโยงประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน

1.4 จัดการเรียนรู้แบบนาตนเองหรือกำกับตนเองในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน

1.5 ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนรายบุคคล

1.6 จัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะสังคมและอารมณ์ของผู้เรียน

1.7 พัฒนารูปแบบห้องเรียนเคลื่อนที่

1.8 พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Hybrid Learning

1.9 ออกแบบ พัฒนา และจัดสรรสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม และพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างหลากหลาย

2. Empowering teachers and principals เสริมพลังพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษา

2.1 พัฒนาเทคนิคการสอนของครู

2.2 พัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของครู

2.3 ปรับบทบาทครูให้เป็นโค้ช หรือผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ปรับบทบาท ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นSuper Coach ในการจัดการเรียนรู้

2.5 ใช้รูปแบบและวิธีการพัฒนาที่เน้นการปฏิบัติและสามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนได้

2.6 จัดให้มีศูนย์พัฒนาครูเพื่อฟื้นฟูคุณภาพการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา

3. Collaborating effective learning with stakeholders สร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

3.1 จัดทำหลักสูตรหรือคู่มือสำหรับผู้ปกครอง

3.2 สร้างปฏิสัมพันธ์และสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูผู้สอนและผู้ปกครอง

3.3 ส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนรู้

3.4 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการฟื้นฟูการศึกษาจากภาคส่วนต่าง ๆ

4. Open educational resources พัฒนาค้นคว้าสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด และเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา

4.1 พัฒนาค้นคว้าสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิดเพื่อเป็นคลังสื่อกลางในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูผู้เรียน และผู้ปกครอง

4.2 บูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญและจำเป็น

5. Valuing positive attitudes and well-being สร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียนทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต

- 5.1 จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้
- 5.2 ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิต
- 5.3 เสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต
- 5.4 ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีให้แก่ผู้เรียน
- 5.5 จัดตั้งระบบช่วยเหลือด้านสุขภาพจิต สังคมและอารมณ์ของผู้เรียนขึ้นในสถานศึกษา
- 5.6 สร้างปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพระหว่างครูและผู้เรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

6. Elevating learning with Edtech ยกกระตือรือร้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

- 6.1 จัดสรรอินเทอร์เน็ตฟรีเพื่อการศึกษา
- 6.2 จัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือและโปรแกรมที่ทันสมัยแก่สถานศึกษาและครูผู้สอน
- 6.3 จัดตั้งศูนย์สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาในระดับจังหวัด หรือเขตพื้นที่การศึกษา
- 6.4 เร่งพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่หลากหลาย
- 6.5 สนับสนุนค่าใช้จ่ายหรืออุปกรณ์แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ทางไกล

7. Regarding safety and welfare จัดสวัสดิการความปลอดภัย และสร้างขวัญ และกำลังใจ

- 7.1 จัดสวัสดิการในการเดินทางและประกันความปลอดภัยให้แก่ครูที่ออกปฏิบัติงานนอกสถานศึกษา
- 7.2 มีระบบสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูที่ทุ่มเท เสียสละ และอุทิศตนเพื่อการเรียนการสอน
- 7.3 เสริมสร้างระบบและกลไกการดูแลความปลอดภัยของสถานศึกษาให้แก่ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน

การฟื้นฟูความรู้ที่ถดถอยในเด็ก (Learning Loss) โดย Starfish Education โรงเรียนบ้านปลาตาว (นรรธรพร จันทรฉลีย์ เสรีบุตร, 2565)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้โรงเรียนไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามปกติ จึงได้มีการจัดการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบ On-site On-hand On-demand หรือ Online เพื่อให้มีความสอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน และเพื่อให้การศึกษาสามารถขับเคลื่อนดำเนินต่อไปได้ แต่เนื่องด้วยสาเหตุหลายปัจจัยส่งผลให้

การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพไม่ดีเท่าที่ควร นักเรียนบางกลุ่มเกิดการเรียนรู้ที่ถดถอย และจากการที่กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ประกาศให้สถานศึกษาเปิดการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านปลาขาว มูลนิธิโรงเรียนสตาร์ฟิชคันทรีโฮม ได้ตระหนักถึงการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนภายใต้เวลาเรียนที่เหลือน้อยอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด จึงได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมการฟื้นฟูการเรียนรู้ที่ถดถอยของนักเรียน ดังนี้

1. การสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครู (Teacher Professional Development) เป็นกระบวนการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติการสอนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และการสอน เช่น การพัฒนาวิชาชีพครู การจัดหลักสูตรที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ทางไกล การจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้และระยะเวลาที่เหมาะสม ครูสร้างเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการสื่อสารกับนักเรียนที่ชัดเจนและต่อเนื่อง ทั้งนี้ การฟื้นฟูการเรียนรู้ที่ถดถอยของนักเรียนไม่เฉพาะแค่ด้านวิชาการเท่านั้น ครูยังต้องได้รับการพัฒนาตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาพกายจิตของครู เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. การช่วยเหลือนักเรียน เป็นการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อให้เด็กนักเรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการดูแล ช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ เหมาะสมต่อสถานการณ์และบริบทของแต่ละโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็น การจัดการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ โดยครูเป็นผู้สอน หรือจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้ Learning Box จัดการเรียนรู้ที่บ้าน การจัดหาครูอาสา จากครูในโรงเรียน อาสาสมัครชุมชน ผู้ปกครองในชุมชน หรือนักเรียนรุ่นพี่ เพื่อช่วยเหลือในการเรียนรู้ การสนับสนุนด้านสุขภาวะพื้นฐาน จัดหาปัจจัยพื้นฐานที่ครอบครัวขาดอยู่ ตลอดจนผู้ปกครองรับบทบาทเหมือนครูที่บ้าน ให้ความช่วยเหลือในการเรียนรู้ สังเกตพฤติกรรมรายงานผล และส่งเสริมสุขภาพกายจิตของผู้ปกครอง

3. การติดตาม ปรับปรุง และผลสะท้อนกลับ เป็นการประเมินเพื่อให้ทราบว่านักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างไร มีความเข้าใจหรือไม่ ตลอดจนเป็นแนวทางให้ครูวิเคราะห์ความต้องการเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง อีกทั้งยังช่วยให้ครูให้ข้อมูลย้อนกลับกับนักเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพตามเป้าหมายการเรียนรู้ โดยการใช้เครื่องมือสำหรับการประเมิน ไม่ว่าจะเป็นสมุดบันทึก แบบสรุปการเรียนรู้ Booklet แบบประเมินทักษะ 11 ด้าน Starfish Class แบบประเมินผู้ปกครอง สำหรับผู้ปกครองประเมินการเรียนรู้ของนักเรียน การประชุมอย่างสม่ำเสมอ การระดมความคิดในการแก้ไขปัญหา รวมไปถึงการใช้ช่องทางการสื่อสารที่มี

ประสิทธิภาพทั้งทางไลน์ส่วนตัว ไลน์กลุ่ม หรือโทรศัพท์ ระหว่างครู ผู้ปกครองและบุคลากร ซึ่งเป็น การสะท้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ซึ่งได้กล่าวว่า องค์ประกอบในการวางมาตรการฟื้นฟูความรู้ที่ถดถอยในเด็ก (Learning Loss) โดย Starfish Education ประกอบด้วย 5 มาตรการ ได้แก่

มาตรการที่ 1 ประเมินสภาพแวดล้อมทั้งระบบ (Landscape Assessment)

มาตรการที่ 2 การวางแผนของโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Planning) เพื่อสร้าง ความพร้อมและความมั่นใจให้แก่บุคลากรของโรงเรียน

มาตรการที่ 3 การสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครู (Professional Development Support for Teachers)

มาตรการที่ 4 การช่วยเหลือเด็กเรียนรายบุคคล (Intervention and Support for Students)

มาตรการที่ 5 การติดตามปรับปรุงและผลสะท้อนกลับ (Monitoring and Intervention Redesign)

มาตรการที่ 1 ประเมินสภาพแวดล้อมทั้งระบบ (Landscape Assessment) โดยมีแนว ให้การปฏิบัติ ดังนี้

1. การทำข้อสอบวัดความรู้เพื่อทดสอบว่าเด็กมีความรู้ที่ถดถอยลงหรือไม่
2. ออกสำรวจพื้นเพของแต่ละครอบครัว โดยครูจัดทำตารางเยี่ยมตามบ้าน
3. ทำแบบสำรวจประเมินความพร้อมเรียนออนไลน์ ว่าแต่ละครอบครัวสามารถเข้าถึง เทคโนโลยี และการบริการอินเทอร์เน็ตมากน้อยแค่ไหน

4. นัดผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนประชุมหารือกันเพื่อวางแผนรับมือ

มาตรการที่ 2 การวางแผนของโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Planning) เพื่อสร้าง ความพร้อมและความมั่นใจให้แก่บุคลากรของโรงเรียน กำหนดบทบาทหน้าที่ของครู โดยมีแนว ให้การปฏิบัติ ดังนี้

1. ออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะกับเด็กแต่ละระดับชั้นและรายวิชา
2. วางมาตรการความปลอดภัยในการดำเนินงาน
3. วางแผนบริหารจัดการทรัพยากร
4. วางแผนบริหารจัดการงบประมาณ
5. ขอความร่วมมือกับผู้ปกครอง

มาตรการที่ 3 การสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครู (Professional Development Support for Teachers) โดยมีแนวให้การปฏิบัติ ดังนี้

1. ช่องว่างระหว่างการเรียนรู้ คือ จัดอบรมครูให้เข้าใจปัญหาที่ทำให้ผู้เรียนเกิดอุปสรรคทางการเรียนรู้

2. หลักสูตร จัดอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละช่วงวัย

3. เครื่องมือครู จัดสรรเครื่องมือและอุปกรณ์การสอนให้แก่ครู เพื่อเตรียมพร้อมจัดการเรียนการสอนทุกรูปแบบ ทั้ง online, on-hand, และ on-site นี่เป็นเรื่องใหม่ที่ครูจะต้องได้รับการพัฒนา เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างตอบโจทย์ Starfish Education เห็นความสำคัญเรื่องการพัฒนาครู จึงได้มีการจัดอบรมทั้งออนไลน์ และออฟไลน์อยู่เสมอ ยกตัวอย่างหัวข้อการอบรม เช่น เรื่องการสร้างสื่อการสอน และการให้เทคนิคการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ให้น่าสนใจ

มาตรการที่ 4 การช่วยเหลือเด็กเรียนรายบุคคล (Intervention and Support for Students) เป็นมาตรการที่ Starfish Education ให้ความสำคัญค่อนข้างมาก ประกอบไปด้วยองค์ประกอบย่อย ๆ ดังนี้

1. การวางแผนการเรียนรู้รายบุคคล: คุณครูวางแผนการเรียนรู้ของนักเรียนรายบุคคล เพราะเด็กมีการเรียนรู้ถดถอยที่แตกต่างกันทั้งสภาพแวดล้อมและสภาพครอบครัว หากไม่สามารถทำเป็นรายบุคคลได้ อย่างน้อยคุณครูจะต้องช่วยเป็นรายกลุ่ม ต้องช่วยกันดูแลทั้งที่บ้าน และในส่วนของโรงเรียนเองจะต้องคำนึงถึงการออกแบบกิจกรรม ที่จะต้องตอบโจทย์นักเรียนรายบุคคล

2. อุปกรณ์การเรียน และการสนับสนุนด้านสุขภาวะ : โรงเรียนบ้านปลาตาได้สนับสนุนอุปกรณ์การเรียนรู้ และนวัตกรรมการเรียนรู้ อย่าง Learning Box (กล่องการเรียนรู้) ซึ่งเป็นหนึ่งในวิธีการที่ส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ และทักษะที่สำคัญสำหรับเด็ก ๆ ที่ไม่สามารถเข้าถึงการสอนแบบออนไลน์ได้ ซึ่งในกล่อง Learning Box จะประกอบไปด้วยอุปกรณ์การเรียนที่เหมาะสมกับช่วงวัย Booklet/3R กิจกรรม Makerspace/กิจกรรมทักษะชีวิต แตกต่างตามช่วงวัย ได้แก่ ชั้นปฐมวัย และประถมศึกษา รวมถึงในกล่องมีกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาวะของเด็กนักเรียน (Well-being) จากสมุด 'Fun Activities' ที่รวบรวม 10 กิจกรรมสร้างความสุข/10 กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกาย/10 กิจกรรมสร้างความเป็นเด็กดี ให้เด็ก ๆ สามารถฝึกได้ที่บ้าน นอกจากนี้โรงเรียนบ้านปลาตายังมีกิจกรรมชื่อว่า 'นักจิตวิทยาแวะมาเล่น' เดือนละ 1 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เพื่อพูดคุยและทำกิจกรรมกับนักเรียนระดับชั้น ป.4-6 เพื่อส่งเสริมสุขภาพร่างกายและจิตใจ

3. การช่วยเหลือทางครอบครัว: โรงเรียนบ้านปลาตาส่งครูลงพื้นที่เพื่อเข้าไปช่วยเหลือดูแลนักเรียนในชุมชน โดยได้ประสานงานร่วมกับผู้ปกครองอาสา รุ่นพี่อาสาในชุมชน เพื่อช่วยเหลือและอธิบายการใช้งานกล่องการเรียนรู้ให้กับเด็ก ๆ ในกรณีที่ผู้ปกครองไม่สามารถสอนหนังสือนักเรียนเองได้ โดยจัดให้มีทีมลงพื้นที่ 2 สาย โดยแต่ละสายจะมีทั้งครูอนุบาล และครูประถมศึกษาลงพื้นที่ไป

ด้วยกัน หากพื้นที่ใดไม่สามารถเข้าพื้นที่ได้ เราก็จะมีผู้ปกครองอาสาที่อยู่ในพื้นที่นั้น ๆ เข้าไปทำหน้าที่แทน

มาตรการที่ 5 การติดตามปรับปรุงและผลสะท้อนกลับ (Monitoring and Intervention Redesign) เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ตรงตามวัตถุประสงค์ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนอย่างเหมาะสม โดยมีแนวให้ปฏิบัติ ดังนี้

1. ด้านการพัฒนา (Development)

วางแผนและพัฒนากลไกในการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ เช่น การจัดทำระบบสารสนเทศรายบุคคลของผู้เรียน การพัฒนาชุดเครื่องมือวัดผล และการวางระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลความก้าวหน้าในการเรียนรู้

2. ผลตอบรับ

จัดให้มีระบบรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อสะท้อนมุมมองและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานที่ได้ดำเนินไป วิเคราะห์ข้อมูลผลตอบรับทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างเป็นระบบ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการปรับปรุงแนวทางการดำเนินงาน

3. การประเมิน ดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับห้องเรียน และระดับสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลจากการสังเกต การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินสมรรถนะของผู้เรียน ใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ มีความเที่ยงตรงและเชื่อมั่นได้ในการวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนและหลังการดำเนินกิจกรรมฟื้นฟู

ภูมิพัฒน์ ศรีวิชัยพัฒน์ (2565) ได้ให้กลยุทธ์เพื่อลดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนไทยเพื่อแก้ปัญหาภาวะการเรียนรู้ถดถอย (Learning Loss) ในระดับมัธยมศึกษา ใช้กระบวนการ PDCA ซึ่งเป็นวงจรบริหารงานคุณภาพ ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน Plan-Do-Check-Act ซึ่งเป็นกระบวนการที่ใช้ปรับปรุงการทำงานขององค์กรอย่างเป็นระบบโดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาและเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous improvement) จุดเด่น คือ เป็นกระบวนการที่ทำซ้ำได้เรื่อย ๆ จนกลายเป็น วงจร (Cycle) แนวคิดดังกล่าวเกิดขึ้นมาช่วงปี 1950's โดยบิดาแห่งการควบคุมคุณภาพสมัยใหม่ ดร.วิลเลียม เอ็ดเวิร์ด เดมมิง ซึ่งพัฒนามาจาก วอลเตอร์ เอ ชิวฮาร์ท โดยยึดหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM: School-Based Management Tasks) ซึ่งหลักการสำคัญในการบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน คือ การกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่หน่วยปฏิบัติให้มากขึ้น การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการตัดสินใจ

ให้สถานศึกษา มีอิสระในการบริหารจัดการตนเองอย่างมีอิสระภายใต้กรอบของกฎหมาย โดยมีหน่วยงานต้นสังกัดดูแลด้านนโยบายและมาตรฐาน มีองค์กรอิสระคอยตรวจสอบด้านคุณภาพ มีมาตรฐานการจัดการศึกษามุ่งให้เกิดผลสำเร็จแก่สถานศึกษา ลักษณะสำคัญของโรงเรียนที่บริหารงานแบบ (SBM) บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ ของโรงเรียน ผู้บริหารมีการบริหารงานแบบเกื้อหนุน มีการพัฒนาทั้งระบบอย่างต่อเนื่อง (Whole School Approach) ผู้นำมีการกระตุ้นบุคลากรในโรงเรียน การบริหารเชิงกลยุทธ์ เน้นการแก้ปัญหาได้ทันการ เน้นการทำงานเป็นทีม ผู้ปกครองมีส่วนในการสนับสนุนโรงเรียนอย่างเต็มที่ ประเมินผลทั้งระบบ (Input, Process, Output)

จากแนวทางการดำเนินงาน ประกอบกับหลักการบริหารมีรายละเอียดของการดำเนินการ แก้ปัญหาภาวะการณ์เรียนรู้ถดถอย (Learning Loss) ในระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นของการวางแผน (Plan)

1. กำหนดนโยบายการแก้ปัญหาภาวะการณ์เรียนรู้ถดถอย (Learning Loss) เป็นวาระเร่งด่วน

2. กำหนดผู้รับผิดชอบ โดยมอบหมายให้กลุ่มบริหารงานวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบภารกิจ ให้รองผู้อำนวยการ หัวหน้างานวิชาการ และคณะดำเนินงาน ทารื้อกัน เพื่อจัดทำโครงการ โดยการวิเคราะห์สภาพปัญหาของผู้เรียนรายบุคคล แบ่งระดับของปัญหาออกเป็นระดับ มากสุด ถึง น้อย และไม่มีปัญหา ศึกษารวบรวมข้อมูล กระบวนการในการแก้ปัญหการเรียนรู้ของผู้เรียน กำหนดขั้นตอนในการดำเนินงาน

3. แต่งตั้งคณะดำเนินงาน ประกอบด้วย

3.1 คณะกรรมการวิเคราะห์สภาพปัญหา มีหน้าที่ในการศึกษาปัญหาด้านผู้เรียน (Learner) โดยให้สำรวจสภาพปัญหาเกี่ยวกับทักษะ สมรรถนะและ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แนวทางการการสนับสนุนทางสังคม (Social Support) จากครูและผู้ปกครอง

3.2 คณะกรรมการดำเนินงาน มีหน้าที่วิเคราะห์และสังเคราะห์กระบวนการแก้ปัญหา การถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.3 คณะกรรมการนิเทศกำกับติดตาม มีหน้าที่ กำกับการดำเนินงาน ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจคณะทำงาน เสริมแรงในรูปแบบต่าง ๆ

3.4 คณะกรรมการด้านงบประมาณ มีหน้าที่ควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

3.5 คณะกรรมการด้านสื่อและเทคโนโลยี มีหน้าที่ให้บริการสื่อและเทคโนโลยี เพื่อให้การดำเนินงานสะดวกราบรื่น

3.6 คณะกรรมการประสานงานผู้ปกครอง มีหน้าที่ประสานขอความร่วมมือกับผู้ปกครอง ติดต่อสอบถามข้อมูลพัฒนาการของผู้เรียน

3.7 คณะกรรมการประเมินผลและรายงานผล มีหน้าที่กำหนดช่วงระยะเวลาของการประเมินและรายงานเป็นระยะ เพื่อการแก้ปัญหาและการพัฒนางานให้ทันการณ์

4. ประชุมคณะกรรมการในแต่ละด้านอย่างน้อย 3 ครั้ง เพื่อชี้แจงกรอบแนวทางการดำเนินงาน สร้างความตระหนักและความเข้าใจในเป้าหมายร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นการปฏิบัติการ (Do)

1. ปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยคณะกรรมการดำเนินงาน (ครูผู้สอน) ดังนี้

1.1 วิเคราะห์สภาพปัญหาของผู้เรียนในรายวิชาที่ตนเองสอน โดยจำแนกออกเป็นด้านทักษะ สมรรถนะ (การอ่าน การเขียนและการคิดคำนวณ) และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แล้วจัดทำแผนการจัดการแก้ปัญหาเชิงรุก เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการของชุมชนวิชาชีพ PLC (Plan ของครู)

1.2 จัดกิจกรรมตามแผน ครูคอยอำนวยความสะดวก เสริมแรง ช่วยแนะนำวิธีการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างใกล้ชิด (Do)

1.3 ครูผู้สอนตรวจสอบประเมินผลด้วยวิธีการอย่างหลากหลาย รายงานให้ผู้เรียนทราบเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ต่อไป (Check)

1.4 ครูร่วมถอดบทเรียนการแก้ปัญหาเพื่อแลกเปลี่ยน และกลับไปปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมและดำเนินการตามข้อ 1.1-1.4 อีกครั้ง (Act)

2. ประสานงานผู้ปกครอง ดำเนินการประชุมสร้างความเข้าใจและหาจุดร่วมในการพัฒนาผู้เรียน ให้ผู้ปกครองรับรู้ถึงระดับสภาพปัญหาของผู้เรียน มีความตระหนักและร่วมรับผิดชอบกับการแก้ปัญหาร่วมกัน ประสานงานกับครูผู้สอนเพื่อให้ข้อมูลการส่งเสริมผู้เรียนในขณะที่ผู้เรียนอยู่ที่บ้าน

3. ผู้บริหารควบคุมการดำเนินงานของคณะทำงานด้านต่าง ๆ คอยอำนวยความสะดวก ตัดสินใจสั่งการในเรื่องที่ผู้รับผิดชอบไม่สามารถตัดสินใจเองได้ ตรวจสอบรายงานการดำเนินการในด้านต่าง ๆ จากคณะกรรมการ

ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจสอบ (Check)

คณะกรรมการนิเทศกำกับติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน คอยให้กำลังใจเสริมแรง แนะนำวิธีการ ส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นแบบอย่างหรือต้นแบบในการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 4 ขั้นมีส่วนร่วม (Act)

ร่วมกันสะท้อนผลการดำเนินงาน ในประเด็นที่ทำได้ดีและสิ่งที่ต้องดำเนินการปรับปรุง เพื่อนำกลับไปปรับปรุงการดำเนินงานในระยะต่อ ๆ โดยการกลับไปดำเนินการตามขั้นตอนที่ 1-4

สรุปได้ว่า แนวทางการดำเนินงานแก้ปัญหาในเชิงระบบการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษา จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยสามารถสรุปแนวทางการดำเนินงานในเชิงระบบได้เป็น 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ตัวป้อน (Input) กระบวนการ (Process) ผลลัพธ์ (Output) และการตอบกลับ (Feedback) ดังนี้

1. ตัวป้อน (Input) คือ องค์ประกอบเริ่มต้นที่มีผลต่อความสำเร็จในการแก้ไขปัญหภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) แผนการดำเนินงานของครูผู้สอนที่มีความชัดเจน ครอบคลุม และสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน 2) ข้อมูลของผู้เรียนที่มีภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการออกแบบกิจกรรมเฉพาะบุคคล 3) กิจกรรมการเรียนรู้หรือกิจกรรมเสริมในแต่ละทักษะที่หลากหลายและตรงกับจุดอ่อนของผู้เรียน 4) สื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัยและสามารถเข้าถึงได้ง่าย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง 5) รูปแบบการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับสภาพจริงของผู้เรียน เพื่อให้สามารถวัดผลการเปลี่ยนแปลงได้อย่างครอบคลุม

2. กระบวนการ (Process) คือ ขั้นตอนในการดำเนินงานเพื่อให้การแก้ไขปัญหาวรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1) การควบคุมและบริหารจัดการจากผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อกำกับทิศทางและสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 2) การนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบ โดยใช้ข้อมูลจากการประเมินเป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับปรุง 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง 4) การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในการเรียนรู้ที่ชัดเจน และรู้เท่าทันความสามารถของตนเอง 5) การเสริมแรงทางบวกและให้กำลังใจผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียน 6) การรายงานพัฒนาการให้ผู้เรียนรับทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาตนเองตามศักยภาพ 7) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการกำกับดูแล เอาใจใส่ และให้การสนับสนุนในกระบวนการเรียนรู้นอกห้องเรียน

3. ผลลัพธ์ (Output) ผลลัพธ์ของการดำเนินงานที่คาดหวัง ได้แก่ ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ในระดับรายบุคคลเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านทักษะพื้นฐาน ทั้งด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ และการคิดวิเคราะห์ ซึ่งสะท้อนถึงความสำเร็จของกระบวนการฟื้นฟู

4. การตอบกลับ (Feedback) คือ การรับรู้ผลการดำเนินงานจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อาทิ ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และผู้นิเทศการศึกษา โดยมุ่งเน้นการสะท้อนความคิดเห็น

ความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะในแต่ละด้าน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาแนวทางการดำเนินงานในรอบต่อไปให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น และสามารถตอบสนองต่อปัญหาได้อย่างตรงจุด

มีชัย ออสุวรรณ (2565) ได้กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียน และค้นพบที่ส่งผลทำให้เกิดปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ 1) ครอบครัวไม่พร้อม นักเรียนพร้อม 2) ครอบครัวพร้อม นักเรียนไม่พร้อม 3) โรงเรียนพร้อม ครูไม่พร้อม และได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้กำหนดเป็นแนวทางการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยใช้วงจร PDCA ในการบริหารจัดการประกอบไปด้วย

1. Plan การวางแผนของโรงเรียนทั้งระบบ ได้แก่ 1) ออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะกับนักเรียนแต่ละระดับชั้นและรายวิชา 2) วางแผนบริหารจัดการทรัพยากร 3) วางแผนบริหารจัดการงบประมาณ 4) ขอความร่วมมือกับผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน 5) การสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพ โดยสำรวจความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพของครู และดำเนินการจัดโครงการฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาคุณภาพร่วมกัน ตลอดจนกำกับติดตามผลการพัฒนาครูต่อไป

2. Do การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ ใช้มาตรการส่งเสริมด้านทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพ ตามความสนใจ กับนักเรียนกลุ่มปกติและพัฒนาช่วยเหลือนักเรียนรายบุคคลกับนักเรียนที่มีปัญหา โดยจัดทำโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ กิจกรรมแนะแนวกิจกรรมนันทนาการเพื่อแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ โดยมีวิธีการคัดกรองนักเรียนที่มีปัญหา คือ ครูทำการวิเคราะห์ผู้เรียนในรายวิชาเพื่อคัดกรองนักเรียนที่มีปัญหาด้านทักษะวิชาการ การคัดกรองด้านสุขภาพของนักเรียน โดยงานอนามัยโรงเรียนเป็นผู้คัดกรองร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขเทศบาลนครนนทบุรี ในการตรวจและดูแลสุขภาพของนักเรียน มีการส่งต่อสถานพยาบาลเพื่อการแก้ไขต่อไป

3. Check การตรวจสอบ ติดตามประเมินผล และการสะท้อนผลกลับ โดยมีนำข้อมูลจากผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การประเมินผลทางการเรียนมาวิเคราะห์ เพื่อทราบถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สำหรับนักเรียนที่ยังต้องการการพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครูร่วมสะท้อนผลการพัฒนา และดำเนินแก้ไขปรับปรุงต่อไป

4. Action ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ สำหรับนักเรียนที่ต้องการ การพัฒนาด้านวิชาการโดยมีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลการเรียนนักเรียนต่อไป (PLC) และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะชีวิตทักษะทางสังคม และอารมณ์ ได้แก่ การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เป็นกิจกรรมตามความสนใจของนักเรียน

ทุกระดับชั้น กิจกรรมโครงการพิเศษที่ส่งเสริมทักษะสังคมและอารมณ์ของนักเรียน เช่น โครงการกีฬา กิจกรรมเข้าค่ายต่าง ๆ โครงการโรงเรียนคุณธรรม เป็นต้น

แนวทางการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในระดับปฐมวัย: มุมมองจากการพัฒนาครู และระบบการผลิตครู

กาญจนา ปลอดภัย (2565) ได้นำเสนอแนวทางในการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss) สู่การฟื้นฟูการเรียนรู้ (Learning Recovery) โดยเน้นย้ำความสำคัญของการใช้ข้อมูลด้านความพร้อมของเด็ก (school readiness) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาอย่างมีระบบและหาแนวทางการแก้ไขอย่างยั่งยืน โดยมองว่าการก้าวผ่านภาวะ “Lost Generation” จำเป็นต้องใช้กระบวนการระยะยาวที่มีความเป็นระบบและต่อเนื่อง

ข้อเสนอที่ 1: การพัฒนาครูปฐมวัยผ่านหลักสูตร High Scope

แนวทางหนึ่งที่เสนอ คือ การยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยเริ่มต้นจากการพัฒนาครู ผ่านการอบรมเชิงลึกด้วยหลักสูตร High Scope ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มีแนวคิดมุ่งเน้นให้เด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ โดยได้มีการนำร่องในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเด็กที่เรียนกับครูที่ผ่านการอบรมด้วยหลักสูตร High Scope และกลุ่มที่เรียนกับครูที่ไม่ได้ผ่านการอบรม ผลการศึกษาพบว่า เด็กในกลุ่มแรกมีพัฒนาการด้านความพร้อมและประสิทธิภาพการเรียนรู้สูงขึ้นถึงร้อยละ 50 อย่างไรก็ตาม หากเด็กขาดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 1 ปี อาจต้องใช้เวลาถึง 2 ปีในการชดเชย เพื่อให้สามารถกลับสู่ระดับพัฒนาการที่เหมาะสม ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการออกแบบกระบวนการฟื้นฟูระยะยาว มิใช่เพียงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในระยะสั้น ดังที่วีระชาติ กล่าวไว้ว่า “Learning Recovery ไม่ใช่การวิ่งระยะสั้น 100 เมตร แต่เป็นการวิ่งมาราธอนที่ต้องใช้เวลาและความต่อเนื่อง”

ข้อเสนอที่ 2: การสร้างความต่อเนื่องในการพัฒนาครูจาก Pre-Service Teacher สู่ In-Service Teacher

ผศ.ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเจริญ คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ได้เสนอแนวทางเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาครูในสองมิติ ได้แก่

การพัฒนาครูในโรงเรียนที่มีความพร้อมจำกัด โดยการเข้าไปเป็นพี่เลี้ยงและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ผ่านโครงการ โรงเรียนพัฒนาตนเอง (TSQP: Teacher and School Quality Program) ซึ่งช่วยยกระดับโรงเรียนเครือข่ายให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้แม่ข่าย และขยายผลการพัฒนาไปยังโรงเรียนอื่นที่ยังไม่มีความพร้อมทั้งในด้านบุคลากร องค์กรความรู้ และทรัพยากร

การผลิตครูในระบบ Pre-Service Teacher เพื่อเตรียมความพร้อมให้ครูรุ่นใหม่สามารถรับมือกับความท้าทายทางการศึกษาในอนาคต แนวทางนี้เน้นการบูรณาการระหว่างการผลิตครูและการพัฒนาครูปัจจุบัน โดยครูฝึกสอนสามารถพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ และถ่ายทอดไปสู่ครูประจำการ (In-Service Teacher) เพื่อเสริมช่องว่างที่เกิดจากภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ได้อย่างยืดหยุ่น สื่อสารได้ดี และทำงานร่วมกับชุมชนและผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด ทั้งยังเน้นการสร้างครูที่มีความสามารถในการปรับตัวต่อวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต กาญจนา ปลอดกรรม ยังได้ตั้งคำถามเชิงนโยบายเกี่ยวกับกระบวนการผลิตครูในปัจจุบันว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบในการผลิตครู โดยเฉพาะคณะครุศาสตร์ ได้บูรณาการองค์ประกอบของความยืดหยุ่นและความสามารถในการรับมือกับสถานการณ์วิกฤตเข้าสู่หลักสูตรการผลิตครูอย่างเพียงพอหรือไม่ เพื่อให้การผลิตครูในอนาคตสามารถตอบสนองต่อความจำเป็นของระบบการศึกษาทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) (2565ก) ได้มีแนวทางการฟื้นตัวทางการศึกษาจากสถานการณ์ COVID-19 ที่มีประสิทธิภาพและเสมอภาค แนวคิดเรื่องการฟื้นตัวทางการศึกษาจากสถานการณ์ COVID-19 ที่มีประสิทธิภาพและเสมอภาคเป็นแนวทางที่หลายประเทศให้ความสนใจ ในการศึกษาวิจัยและประกอบการพิจารณาเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษาที่ส่งผลถึงภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Losses) ความเครียดและปัญหาทางสุขภาพจิต ภาวะขาดโภชนาการ และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคมของผู้เรียน ที่เกิดขึ้นจากการปิดโรงเรียนที่ไม่มีกำหนด และส่งผลกระทบยาวต่อการพัฒนานุชนและความเป็นอยู่ที่ดี (Well-Being) ของผู้เรียนแม้ช่วงสถานการณ์ COVID-19 จะทำให้เห็นศักยภาพและประโยชน์ของนวัตกรรมการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ทางไกลหรือออนไลน์มาใช้อย่างมากมายและรวดเร็ว แต่การจัดการเรียนรู้ทางไกลหรือออนไลน์ในวิกฤติการระบาด COVID-19 ไม่สามารถทดแทนการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าหรือแบบตัวต่อตัวได้ทั้งหมด การหยุดชะงักของระบบการศึกษาที่ผ่านมาทำให้เกิดความสูญเสียและความไม่เท่าเทียมกันในการเรียนรู้อย่างมาก ดังนั้นแนวทางการฟื้นตัวทางการศึกษาจากสถานการณ์ COVID-19 ที่มีประสิทธิภาพและเสมอภาค จึงมิใช่เพียงเป็นการดำเนินการภายหลังสถานการณ์ COVID-19 ผ่านพ้นไปเท่านั้น หากแต่จะต้องมีการศึกษา พัฒนา และดำเนินการไปตลอดช่วงเวลา ทั้งในสถานการณ์และภายหลังการระบาดไปอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนวทางการฟื้นตัวทางการศึกษาจากสถานการณ์ COVID-19 ที่มีประสิทธิภาพและเสมอภาค ของประเทศไทย ดังนี้

1. เปิดภาคเรียนเพื่อให้การเรียนรู้เกิดอย่างต่อเนื่อง ภายใต้เงื่อนไข ได้แก่ มีการกำหนด Zoning พื้นที่ กำหนดมาตรการด้านสุขภาพ (SOPs) ขั้นสูงสุดและปฏิบัติจริง (รวมทั้งมีการจัดหาวัคซีนที่เพียงพอสำหรับครูและผู้เรียน) จัดหาและแจกอุปกรณ์ที่จำเป็นด้านสาธารณสุขสำหรับผู้เรียน ครู และบุคลากรในการศึกษา โดยแต่ละพื้นที่มีการกำหนดสัดส่วนการจัดการเรียนรู้ 5 รูปแบบ (On-site/On-air/On-demand/On-line/On-hand) และ Hybrid และแนวทางการวัดประเมินผลที่ชัดเจนและเหมาะสมกับบริบท ในขณะเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการก็จะต้องมีการหารือในเรื่องการแก้ปัญหาการทดสอบระดับชาติต่าง ๆ ควบคู่ไปด้วย ปรับและลดขนาดหลักสูตร และเป้าหมายที่พึงประสงค์ของหลักสูตรให้เหลือเป็นเท่าที่จำเป็น มีการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง (ใช้วิกฤตเป็นสาระที่ทุกคนเรียนรู้) และใช้กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะในการดำรงชีวิตและการทำงานของผู้เรียนในอนาคต (Essential Future Skills) ตลอดจนมีการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษา/แนะแนว และศูนย์ประสานงานกลาง ทั้งที่เป็นปัญหาด้านสุขภาพ ภาวะขาดโภชนาการ สุขภาพจิต ปัญหาครอบครัว อารมณ์ สังคมที่กระทบต่อความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียน การขาดอุปกรณ์ในการเรียนรู้ ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ปัญหาที่เกิดขึ้นกับครู และความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนทางไกล/ออนไลน์ เป็นต้น

2. จัดเตรียมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Digital/Online Learning Infrastructure) เพื่อการเรียนรู้ทางไกลให้เพียงพอเข้าถึงได้และมีประสิทธิภาพ

3. จัดทำแพลตฟอร์ม (Learning Platform) การเรียนรู้ที่ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถเข้าถึงเพื่อการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะและตอบสนองความต้องการทางสังคมและอารมณ์ที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มให้เข้าถึงได้จริง มีการพัฒนาต่อเนื่อง และหลากหลาย

4. สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างทางเลือกในการเรียนรู้ และการประเมินผล (Mentor/Credit Bank System) ที่สามารถทำได้ทันที และเพื่อการประกอบอาชีพในอนาคต

5. สร้างและพัฒนาระบบการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เปลี่ยนจากการทดสอบแบบดั้งเดิมที่อาศัยการตอบแบบเลือกตอบ ถูก/ผิด และการใช้คำถามปลายเปิดเพียงเพื่อตอบคำถามที่กำหนด ไปสู่การประเมินตามสภาพจริง เน้นการวัดว่านักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างไร ด้วยการใช้องค์ประกอบการเรียนรู้ (Assessments of Learning) และการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessments for Learning) ร่วมกันโดยควรมีการตั้งคณะทำงานหรือคณะผู้รับผิดชอบโดยตรง ในการนำเสนอแนวทางการปรับตัวทางการศึกษาจากสถานการณ์ COVID-19 ที่มีประสิทธิภาพและเสมอภาคข้างต้นไปศึกษา และจัดทำเป็นข้อเสนอแนวทางการปรับตัวทางการศึกษาจากสถานการณ์ COVID-19 ที่มีประสิทธิภาพ

และเสมอภาคของประเทศไทย ในลักษณะของนโยบายหรือแผนระยะสั้น-กลาง-ยาว ที่เป็นรูปธรรมต่อไป โดยมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

5.1 การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของผู้เรียน หมายถึง การปรับหลักสูตรสถานศึกษา ปรับรูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผล จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและเชื่อมโยงประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนหรือกำกับตนเองในการเรียนรู้ที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนรายบุคคล จัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะสังคมและอารมณ์ของผู้เรียน พัฒนารูปแบบห้องเรียนเคลื่อนที่และพัฒนากิจการการเรียนรู้แบบ Hybrid Learning โดยการออกแบบ พัฒนา และจัดสรรสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างหลากหลาย

5.2. เสริมพลังพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การพัฒนาเทคนิคการสอนของครู พัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของครู ปรับบทบาทครูให้เป็นโค้ชหรือผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็น Super Coach ในการจัดการเรียนรู้ใช้รูปแบบและวิธีการพัฒนาที่เน้นการปฏิบัติและสามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนได้ และจัดให้มีศูนย์พัฒนาครูเพื่อฟื้นฟูคุณภาพการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษา

5.3 สร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง หมายถึง สร้างปฏิสัมพันธ์และสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างครูผู้สอนและผู้ปกครอง จัดทำหลักสูตรหรือคู่มือสำหรับผู้ปกครอง สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการฟื้นฟูการศึกษาจากภาคส่วนต่าง ๆ ส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนรู้

5.4 พัฒนากล้องสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด และเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา หมายถึง การบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญและจำเป็นพัฒนากล้องสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิดเพื่อเป็นคลังสื่อกลางในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูผู้เรียน และผู้ปกครอง

5.5 สร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียนทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิต เสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีให้แก่ผู้เรียน จัดตั้งระบบช่วยเหลือด้านสุขภาพจิต สังคมและอารมณ์ของผู้เรียนขึ้นในสถานศึกษา และสร้างปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพระหว่างครูและนักเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

5.6 ยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ หมายถึง การจัดสรรอินเทอร์เน็ตฟรีเพื่อการศึกษา จัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือและโปรแกรมที่ทันสมัย แก่สถานศึกษาและครูผู้สอน จัดตั้งศูนย์สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาในระดับจังหวัด หรือเขตพื้นที่ การศึกษา เร่งพัฒนาแพลตฟอร์ม การเรียนรู้ที่หลากหลาย และสนับสนุนค่าใช้จ่าย หรืออุปกรณ์ แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ทางไกล

5.7 จัดสวัสดิการความปลอดภัย และสร้างขวัญ และกำลังใจ หมายถึง การสนับสนุน การเดินทางและประกันความปลอดภัยให้แก่ครูที่ออกปฏิบัติงานนอกสถานศึกษา มีระบบสร้างขวัญ และกำลังใจให้แก่ครูที่ทุ่มเท เสียสละ และอุทิศตนเพื่อการเรียนการสอน และเสริมสร้างระบบ และกลไกการดูแลความปลอดภัยของสถาน ศึกษาให้แก่ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน

มาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

จากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 อย่างต่อเนื่องทั่วโลก ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2562 ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ทั้งด้าน สาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งด้านการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจำเป็นต้องปิดการเรียนการสอน ในสถานศึกษาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของ โรคโควิด-19 อย่างรุนแรงนั้น สถานศึกษาต้องปิดอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปีการศึกษา ส่งผลให้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปรับตัว ปรับบทบาท และปรับรูปแบบวิธีการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการจัด การศึกษาภายใต้สถานการณ์โควิด-19 สถานศึกษามีการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการให้เอื้อต่อ การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างปลอดภัยจากโรคระบาด ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ เป็นแบบทางไกลหรือออนไลน์เพื่อทดแทนการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ และผู้เรียนทุกระดับ การศึกษาต้องเรียนรู้อยู่ที่บ้าน ที่พักตามมาตรการป้องกันโรคภาวะวิกฤติดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นระยะเวลา 2 ปีมาแล้ว เกิดผลกระทบต่อระบบการศึกษาไทยอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน ทั้งต่อครูผู้เรียน ผู้ปกครอง และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยรวม ทำให้เห็นจุดอ่อนที่ชัดเจนของระบบการศึกษาไทยใน การรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565ก)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาตระหนักถึงวิกฤติทางการศึกษาที่ได้รับผลกระทบ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จึงได้ดำเนินการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการจัด การศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 โดยดำเนินการวิจัยในปีพ.ศ. 2563-2565 รวมจำนวน 3 เรื่อง และสำรวจความคิดเห็น 1 เรื่อง ได้แก่ 1) การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ร่วมกับมหาวิทยาลัยสุโขทัย

ธรรมาธิราช โดยรองศาสตราจารย์ ดร.เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2564) 2) การศึกษาความเห็นเรื่องผลกระทบของโควิด-19 ระลอกใหม่ต่อการศึกษาไทย (2564) 3) การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ร่วมกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดย รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล (2564) และ 4) การศึกษาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์โควิด-19: สภาพการณ์บทเรียน และแนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ร่วมกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดย รองศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ สுவทันพรกุล (2565) รวมทั้งได้ดำเนินการประชุมสัมมนาเพื่อนำเสนอผลการวิจัยและรับฟังข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และเผยแพร่ผลการวิจัยดังกล่าวต่อสาธารณชนเรียบร้อยแล้ว

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเห็นควรสังเคราะห์องค์ความรู้และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เชิงการปฏิบัติที่ได้จากการวิจัยดังกล่าว ซึ่งมีหลายมิติและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศให้เป็นมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ที่มีความชัดเจน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยผลการสังเคราะห์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ผลกระทบของโควิด-19 ต่อระบบการศึกษาไทย และมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ พร้อมทั้งได้เสนอมาตรการเร่งด่วน กลไกสู่การปฏิบัติ และเงื่อนไขความสำเร็จ

ผลกระทบของโควิด-19 ต่อระบบการศึกษาไทย

จากการสังเคราะห์ผลการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 ด้านผลกระทบของสถานการณ์โควิด-19 ต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย พบว่า มีผลกระทบต่อการศึกษาระบบการศึกษาของประเทศไทยใน 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านผู้เรียน

เวลาและวิธีการเรียนรู้ใหม่ จำเป็นต้องเรียนรู้ที่บ้าน ที่พักในลักษณะทางไกลหรือออนไลน์ ซึ่งพบว่า ผู้เรียนที่ครอบครัวยังไม่มีความพร้อมด้านเศรษฐกิจจะขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์ เครื่องคอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน และอินเทอร์เน็ต สำหรับการเรียนรู้ทางไกลอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านผลกระทบที่เกิดแก่ผู้เรียน เนื่องจากการเรียนทางไกลหรือออนไลน์เป็นระยะเวลานานตลอดช่วงการระบาดของโควิด-19 พบว่า ผู้เรียนทุกช่วงชั้นมีความเครียด ความวิตกกังวลในการเรียนมากที่สุด รองลงมา คือ มีความพยายามในการเรียนลดลง ขาดแรงจูงใจในการเรียน ขาดความสนใจในการเรียน โดยเฉพาะผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาเริ่มมีทัศนคติเชิงลบต่อการเรียน และแสดงออกโดยการไม่เข้าเรียน รวมทั้งมีผลกระทบต่อสภาวะทางอารมณ์ สัมพันธภาพ และสุขภาพจิตของผู้เรียนด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า การเรียนทางไกลหรือออนไลน์ทำให้ผู้เรียนได้รับ

การฝึกทักษะการปฏิบัติได้น้อยลง ไม่สามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนได้ และเสียโอกาสในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกและการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะสังคม และอารมณ์ของผู้เรียน

2. ด้านครูผู้สอน

ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ย่อมได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 พบว่า ครูมีภาระงานเพิ่มมากขึ้นในการจัดการเรียนรู้และการดูแลผู้เรียน ครูมีความเสี่ยงในการปฏิบัติงานในสถานการณ์โรคระบาด ครูมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่และกังวลว่าผลการเรียนของผู้เรียนจะตกต่ำลง ครูขาดขวัญกำลังใจในการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลให้คุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูลดลงเมื่อเทียบกับสถานการณ์ปกติ นอกจากนี้การเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีมากขึ้นยังส่งผลให้ครูต้องพัฒนาตนเองมากขึ้นในด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อจัดการเรียนรู้ และส่งผลให้ครูบางส่วนมีความเครียดเนื่องจากยังไม่คุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนมาก่อน

3. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

สถานศึกษาจำเป็นต้องปรับการบริหารจัดการศึกษาโดยเฉพาะด้านหลักสูตรสถานศึกษา เวลาเรียน และวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับมาตรการการป้องกันโรคระบาดทั้งรูปแบบการเรียนการสอนผ่านทีวีดาวเทียม (On air) เช่น ระบบ DLTV เป็นต้น การเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต (Online) ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น Zoom meeting, Line application เป็นต้น การเรียนการสอนแบบ On hand สำหรับผู้เรียนที่ไม่มีความพร้อมด้านอุปกรณ์เทคโนโลยีโดยการใช้หนังสือ ใบงาน และแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนนำไปเรียนรู้ที่บ้าน และการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (On site) ด้วยการลดขนาดของห้องเรียนให้สามารถรักษาระยะห่างเพื่อป้องกันโรค เช่น สลับวันให้ผู้เรียนเข้ามาเรียน เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับโอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียน จากผลการศึกษาพบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานกันหลายรูปแบบ สถานศึกษาขนาดเล็กและอยู่ในพื้นที่ห่างไกลมักใช้รูปแบบการเยี่ยมบ้าน มีเอกสารและใบงานส่งให้ผู้เรียน (On hand) ร่วมกับการเรียนรู้ผ่านทีวีดาวเทียม (On air) ส่วนในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ใช้รูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์ (Online) เข้ามาผสมอีกรูปแบบหนึ่ง สำหรับสถานศึกษาที่มีความพร้อมมาก พบว่า ใช้รูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์ (Online) เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ ในสถานการณ์โควิด-19 สถานศึกษามีการกระชับหลักสูตรและเนื้อหาสาระการเรียนการสอน โดยเน้นสอนกลุ่มสาระวิชาหลัก ได้แก่

คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษา และเน้นเนื้อหาสาระที่สำคัญ
จำเป็นอย่างยิ่ง

4. ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียน

ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 สถานศึกษามีข้อจำกัดในการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามเกณฑ์ของหลักสูตรที่กำหนด เช่น ความครบถ้วนของเนื้อหา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการฝึกปฏิบัติ เป็นต้น ส่งผลให้สถานศึกษาต้องปรับวิธีการกำกับ ติดตามผลการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนการสอนที่ปรับเปลี่ยน รวมทั้งปรับตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งพบว่า ในระดับสถานศึกษาได้นำรูปแบบ วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายมาใช้ เช่น การวัดผลเชิงประจักษ์การประเมินผลตามสภาพจริง การประเมินผลแบบออนไลน์ การใช้ใบงาน/แบบฝึก/ชิ้นงาน เป็นต้น นอกจากนี้ มีผลกระทบที่เกิดต่อระบบการวัดและประเมินผลทางการศึกษาในระดับชาติ ได้แก่ การยกเลิกการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) โดยให้เป็นไปตามความสนใจของผู้เรียน และยกเลิกการใช้ผลสอบ O-NET ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในปี 2565

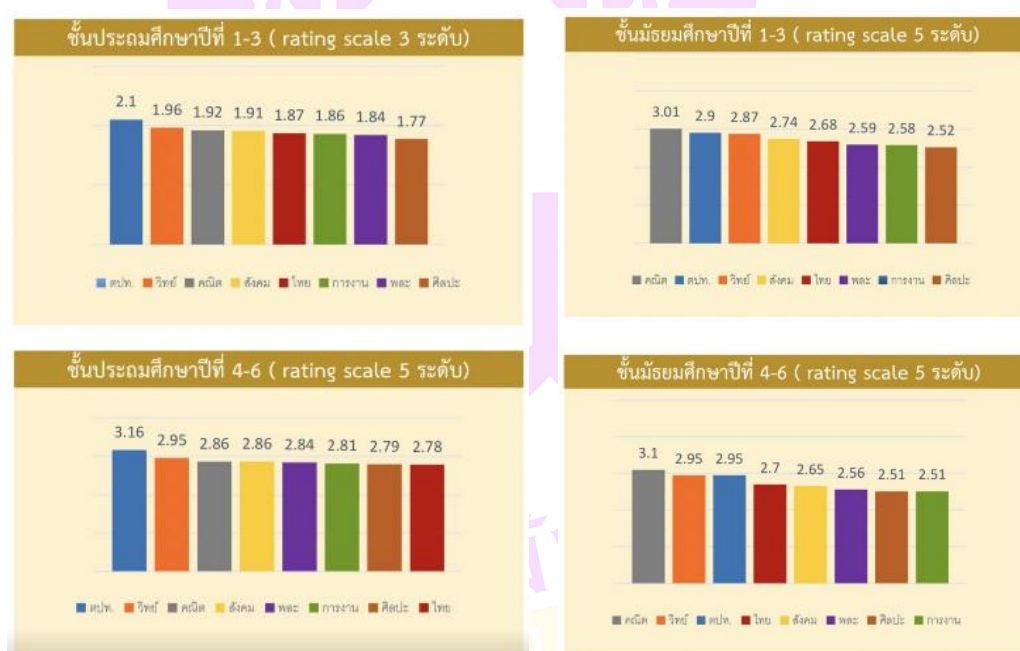
5. ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

การจัดการศึกษาภายใต้สถานการณ์โควิด-19 จำเป็นต้องใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อจัดการเรียนรู้ผ่านระบบทางไกลหรือระบบออนไลน์ให้แก่ผู้เรียน จากการสังเคราะห์พบว่า สถานศึกษามีการปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในการจัดการเรียนการสอนตามความพร้อมของแต่ละแห่ง เช่น จัดหาอุปกรณ์การถ่ายทอดออนไลน์ พัฒนาเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น เพื่อให้ครูผู้สอนได้ใช้แพลตฟอร์มหรือแอปพลิเคชันในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ได้ เช่น Zoom meeting, Google classroom, Google meet, YouTube, Facebook และ Line application เป็นต้น แต่ก็พบปัญหาว่าเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและการสื่อสารยังไม่เพียงพอและสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร ยังมีความไม่พร้อมด้านสื่ออุปกรณ์และเทคโนโลยีในการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้ปกครองบางรายมีข้อจำกัดไม่สามารถจัดหาสัญญาณอินเทอร์เน็ต หรือมีใช้อย่างจำกัด ไม่เพียงพอให้บุตรหลานสามารถใช้เรียนออนไลน์ได้ จึงส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

6. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากการสังเคราะห์พบผลกระทบด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดขึ้นอย่างชัดเจนในการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์โควิด-19 ในระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา โดยผลการสำรวจ

ความคิดเห็นของผู้เรียน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ปกครอง เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2564 ส่วนใหญ่เห็นว่า การระบาดของโควิด-19 ระลอกใหม่เกิดผลกระทบในด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมากที่สุด และจากผลการศึกษาล่าสุดในปี 2565 เกี่ยวกับภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานการณ์โควิด-19 พบว่า ภาพรวมของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการรับรู้ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในระดับปานกลาง โดยผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 รับรู้ภาวะถดถอยเชิงผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในวิชาภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ มากที่สุดตามลำดับ ขณะที่ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 รับรู้ภาวะถดถอยเชิงผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ และวิทยาศาสตร์ มากที่สุดตามลำดับ สำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 รับรู้ภาวะถดถอยเชิงผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาต่างประเทศมากที่สุดตามลำดับ ดังแสดงตามแผนภาพต่อไปนี้ แผนภาพ แสดงค่าเฉลี่ยการรับรู้ของผู้เรียนต่อภาวะถดถอยเชิงผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ดังภาพ 2



ภาพ 2 แสดงค่าเฉลี่ยการรับรู้ของผู้เรียนต่อภาวะถดถอยเชิงผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ
(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565ข)

จากภาพ 2 ทำให้เห็นว่า การระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้ระบบการศึกษาไทยต้องปรับเปลี่ยนอย่างฉับพลันจนปรับตัวไม่ทัน จากระบบปกติในโรงเรียนเป็นการเรียนรู้ที่บ้าน

(Home-based learning) จากระบบชั้นเรียนเป็นการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalized learning) โดยมีปัจจัยการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital disruption) เข้ามาเป็นโจทย์สำคัญในการจัดการศึกษา ทั้งการจัดการศึกษาในช่วงสถานการณ์วิกฤติของโรคระบาดและการพัฒนาการศึกษาหลังยุคโควิด-19 (Post-COVID) ที่จะส่งผลให้เกิดการปรับรูปแบบและวิธีการเรียนรู้ พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และการปรับบทบาทของครูผู้สอน อีกทั้งเทคโนโลยีจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยในระยะยาว เพื่อพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยให้สามารถแข่งขันได้ในอนาคต

มาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้

จากการสังเคราะห์ผลการวิจัย ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติ รวมทั้งข้อเสนอแนะจากการประชุมสัมมนา ได้สรุปและจัดทำเป็น “มาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้” ดังภาพ 3



ภาพ 3 แสดงมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565ข)

RECOVER มาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้สังเคราะห์ผลการวิจัย โดยให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติ รวมทั้งข้อเสนอแนะ ได้สรุปและจัดทำเป็น “มาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้” ขึ้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

มาตรการ 1 Redesigning new learning process ออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของผู้เรียน

1. ปรับหลักสูตรสถานศึกษา

โดยดำเนินการสำรวจความพร้อมและความต้องการของผู้เรียนและครูผู้สอนเป็นข้อมูลวิเคราะห์เพื่อปรับหลักสูตรสถานศึกษาอาจจัดหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะตามความต้องการจำเป็นของผู้เรียน หรือจัดหลักสูตรแบบเร่งรัดเพื่อมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ช่วยเหลือผู้เรียนในเนื้อหาที่มีปัญหา หรือกระชับหลักสูตรเน้นเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่สำคัญจำเป็น หรือจัดหลักสูตรที่ยืดหยุ่นเนื้อหาและเวลาเรียนตามความเหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทของผู้เรียน

2. ปรับรูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผล

โดยกำหนดหลักเกณฑ์ เครื่องมือ และวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่น ใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายตามความถนัดและศักยภาพของผู้เรียน เน้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เน้นการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนมากกว่าตัดสินผลการเรียน ลดการทดสอบที่ไม่จำเป็น เน้นการวัดผลจากการปฏิบัติ การทำชิ้นงาน การทำกิจกรรมระหว่างเรียน ตามความเหมาะสมของระดับการศึกษา และให้ข้อมูลผลการประเมินป้อนกลับแก่ผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์

3. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและเชื่อมโยง

ประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนโดยบูรณาการด้วยการเชื่อมโยงเนื้อหาทั้งภายในและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ใช้ปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ใหม่ ๆ มาเชื่อมโยงความคิดรวบยอดในกลุ่มสาระต่าง ๆ เข้าด้วยกัน รวมทั้งเชื่อมโยงองค์ความรู้เนื้อหาในบทเรียนร่วมกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน ด้วยการเรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวผู้เรียนในชีวิตจริง

4. จัดการเรียนรู้แบบนำตนเองหรือกำกับ

ตนเองในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียนโดยจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ของตนเอง สร้างความรับผิดชอบต่อหน้าที่ คุรุคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีวินัย ทำข้อตกลงการเรียนรู้ร่วมกันกันระหว่างครูกับผู้เรียนเสริมแรง ให้คำแนะนำ

ปรึกษา กำกับติดตามให้ผู้เรียนสามารถกำกับตนเอง และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ตั้งไว้

5. ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนรายบุคคล

โดยวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดทำแผนพัฒนาผู้เรียนรายบุคคลหรือซ่อมเสริมผู้เรียนเป็นรายบุคคล ส่งเสริมกิจกรรมและมอบหมายงานตามความถนัดของผู้เรียน และใช้เครื่องมือวัดผู้เรียนเป็นรายบุคคล รวมทั้ง พัฒนาช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลายมีแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นรายบุคคลสำหรับผู้เรียนทุกช่วงวัย

6. จัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะสังคมและอารมณ์ของผู้เรียนโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ด้วยการทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ หรือให้ผู้เรียนร่วมทำกิจกรรมเชิงสังคมที่เหมาะสมผ่านกิจกรรมทางศิลปะสุนทรีย์ เช่น โครงการศิลปะ การออกแบบการวาดภาพ ดนตรี เป็นต้น หรือร่วมกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรมหรือร่วมทำกิจกรรมทางวิชาการใหม่ ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ปรับตัวและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ทั้งนี้ หากยังมีภาวะของโรคระบาด ควรออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับความปลอดภัยของผู้เรียน

7. พัฒนารูปแบบห้องเรียนเคลื่อนที่

โดยจัดเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ตามความเหมาะสมของบริบท สถานการณ์และความต้องการจำเป็นของพื้นที่ เพื่อจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนที่ไม่สามารถเดินทางมาเรียนในสถานศึกษาได้ สำหรับกรณีในพื้นที่ที่ยังมีความเสี่ยงของโรคระบาด ควรดำเนินการภายใต้มาตรการป้องกันโรคอย่างเข้มงวดหรือ Bubble & Seal

8. พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Hybrid Learning โดยผสมผสานรูปแบบ กิจกรรม วิธีการ จัดเรียนรู้แบบออนไลน์ต่าง ๆ กับชั้นเรียนปกติอย่างยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ และประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายตามความพร้อมและความถนัดของผู้เรียน เพื่อสร้างความคุ้นเคยความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ยุคใหม่ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยใช้ประสบการณ์จากช่วงโควิด-19 เช่น แผนการเรียนรู้บูรณาการ กิจกรรม Home based learning การใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ การใช้ปรากฏการณ์ Phenomenon on based learning เป็นต้น เพื่อปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ บทบาทครูและผู้เรียนสู่ยุค New normal หรือร่วมทำกิจกรรมทางวิชาการใหม่ ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ปรับตัวและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ทั้งนี้ หากยังมีภาวะของโรคระบาด ควรออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับความปลอดภัยของผู้เรียน

มาตรการ 2 Empowering teachers and principals เสริมพลังพัฒนาครู และผู้บริหาร

1. สถานศึกษาพัฒนาเทคนิคการสอนของครูโดยพัฒนาครูให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเทคนิคการออกแบบการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนของแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) การใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ หลากหลาย ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน รวมถึงเทคนิควิธีสอนที่เหมาะสมกับการเรียนทางไกลและการเรียนออนไลน์

2. พัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของครูโดยพัฒนาครูผู้สอนทุกช่วงวัยให้มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อและเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาเทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีที่มีความน่าสนใจสามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งจัดทำกรอบสมรรถนะดิจิทัลสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเป็นกรอบที่ชัดเจนในการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษา

3. ปรับบทบาทครูให้เป็นโค้ชหรือผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนากระบวนการโค้ชเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนตามความถนัด สร้างสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เหมาะสม แนะนำวิธีเรียนรู้ กระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

4. ปรับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาเป็น Super Coach ในการจัดการเรียนรู้ โดยพัฒนากระบวนการทัศน์ใหม่ เสริมสร้างวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ในการบริหารและการจัดการเรียนรู้เป็นผู้นำการปรับหลักสูตรการวางแผนพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ การนิเทศและพัฒนาครูการจัดการและพัฒนาเทคโนโลยี สื่อ และแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษารวมถึงระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน และการสร้างระดมประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ใช้รูปแบบและวิธีการพัฒนาที่เน้นการปฏิบัติและสามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนได้โดยจัดให้มีรูปแบบวิธีการพัฒนาที่ดี มีตัวอย่างการปฏิบัติที่หลากหลาย

6. จัดให้มีศูนย์พัฒนาครูเพื่อฟื้นฟูคุณภาพการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อดำเนินการพัฒนาครูและให้คำปรึกษาแก่ครูผู้สอนในด้านการพัฒนาการเรียนการสอนยุคใหม่ และให้คำแนะนำปรึกษาและกำกับติดตามการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

มาตรการ 3 Collaborating effective learning with stakeholders สร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครูผู้ปกครอง ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

1. จัดทำหลักสูตรหรือคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้ผู้ปกครองได้เข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับแนวปฏิบัติและการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา
2. สร้างปฏิสัมพันธ์และสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างครูผู้สอนและผู้ปกครองโดยมีรูปแบบวิธีการ ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ผู้ปกครองสามารถสื่อสาร ชักถาม แสดงความคิดเห็นได้สะดวก เพื่อให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจที่ชัดเจน มีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน กำกับติดตาม และส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. ส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนรู้โดยผ่านหลักสูตรที่ใช้แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรม ประเพณี โบราณคดี และภูมิปัญญาของคนในชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้
4. สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการฟื้นฟูการศึกษาจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานประกอบการ เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาและฟื้นฟูการศึกษาร่วมกันในทุกระดับ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แก่สถานศึกษาที่มีความต้องการจำเป็น ทั้งด้านงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งการกระจายสัญญาณอินเทอร์เน็ต

มาตรการ 4 Open educational resources พัฒนาล้างสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด และเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา

1. พัฒนาล้างสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิดเพื่อเป็นคลังสื่อกลางในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง โดยรวบรวมสื่อการเรียนรู้และนวัตกรรมการเรียนการสอนสำหรับเผยแพร่ให้ครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง สามารถเข้าถึงและใช้สื่อการเรียนรู้ร่วมกันได้ และครูผู้สอนสามารถแลกเปลี่ยนและแบ่งปันสื่อในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสะดวกกว้างขวางตามบริบทของสถานศึกษา
2. บูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญและจำเป็นโดยออกแบบระบบกลางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานนำเข้าข้อมูลรายการที่จัดเก็บเพียงครั้งเดียว แล้วสามารถใช้ข้อมูลร่วมกันในการวางแผนและแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทันต่อเหตุการณ์

มาตรการ 5 Valuing positive attitudes and well-being สร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียนทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต

1. จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต ทั้งที่บ้านและในสถานศึกษา ให้มีบรรยากาศที่เป็นมิตรในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีความสบายใจในการเรียนรู้
2. ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิตโดยให้ผู้เรียนมีกิจกรรมที่ผ่อนคลาย รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ออกกำลังกาย ทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว เพื่อลดความเครียดและวิตกกังวล และเสริมแรงจูงใจเชิงบวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งสอดแทรกการเรียนรู้ทักษะการป้องกันภัยให้แก่ผู้เรียนควบคู่กับการเรียนรู้ด้านวิชาการ เพื่อป้องกันและสร้างความปลอดภัยด้านสุขภาพกายและใจแก่ผู้เรียน
3. เสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตโดยทั้งผู้ปกครองและครูผู้สอนร่วมกันส่งเสริมและพัฒนาทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของผู้เรียน พัฒนาการรอบความคิดเชิงบวกหรือแบบเติบโต (Growth mindset) ให้แก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ตามสถานการณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์
4. ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีให้แก่ผู้เรียนให้ผู้เรียนมีความตระหนักรู้เท่าทันสื่อ รวมถึงการเฝ้าระวังและกำกับติดตามผู้เรียนในการเข้าถึงสื่อ เพราะสื่อที่ไม่เหมาะสมอาจส่งผลต่อการเรียนรู้และสุขภาพจิตของผู้เรียน
5. จัดตั้งระบบช่วยเหลือด้านสุขภาพจิต สังคมและอารมณ์ของผู้เรียนขึ้นในสถานศึกษา โดยทำความร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านบุคลากรความรู้ที่มาช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของระบบนี้ เช่น นักสาธารณสุข นักจิตวิทยา เป็นต้น
6. สร้างปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพระหว่างครูและผู้เรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ผ่านการสื่อสารในช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้คำปรึกษา กำกับติดตามการเรียนรู้ ความก้าวหน้า ความพร้อม และส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน

มาตรการ 6 Elevating learning with Edtech ยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

1. จัดสรรอินเทอร์เน็ตฟรีเพื่อการศึกษาให้ครอบคลุมพื้นที่สถานศึกษาทุกแห่งอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ
2. จัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ และโปรแกรมที่ทันสมัยแก่สถานศึกษาและครูผู้สอน เพื่อจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเร่งจัดหาอุปกรณ์ให้แก่สถานศึกษาที่ขาดแคลนและมีความจำเป็นในลำดับแรก

3. จัดตั้งศูนย์สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาในระดับจังหวัด หรือเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษาในพื้นที่ที่สามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเจ้าหน้าที่ด้านเทคนิคที่สามารถไปช่วยเหลือยังสถานศึกษาได้ตามความต้องการจำเป็น

4. เร่งพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพสูงและเชื่อมโยงแพลตฟอร์มการพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ครูและนักเรียนทุกคนสามารถเข้าถึง และใช้พัฒนาการเรียนรู้ได้ตามความต้องการอย่างเต็มตามศักยภาพ และเท่าเทียมกัน

5. สนับสนุนค่าใช้จ่ายหรืออุปกรณ์แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ทางไกล เช่น ค่าใช้จ่ายรายหัว Smart devices เป็นต้น โดยจัดสรรให้เหมาะสมกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ครอบคลุมกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เช่น เด็กด้อยโอกาส เด็กพิการ เป็นต้น เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษาของกลุ่ม

มาตรการ 7 Regarding safety and welfare จัดสวัสดิการ ความปลอดภัย และสร้างขวัญและกำลังใจ

1. จัดสวัสดิการในการเดินทางและประกันความปลอดภัยให้แก่ครูที่ออกปฏิบัติงานนอกสถานศึกษา เช่น ค่าพาหนะ เบี้ยเลี้ยง ทำประกันภัย ฌดัดขึ้น เป็นต้น

2. มีระบบสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูที่ทุ่มเท เสียสละ และอุทิศตนเพื่อการเรียนการสอน เช่น การยกย่อง การเลื่อนขั้นเงินเดือน การประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น

3. เสริมสร้างระบบและกลไกการดูแลความปลอดภัยของสถานศึกษาให้แก่ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานโดยต้นสังกัดที่จัดการศึกษา เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข พัฒนาระบบมาตรฐานความปลอดภัยในสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้เรียน เพื่อป้องกัน ดูแล และช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างทันท่วงทีจากภัยต่าง ๆ ที่จะเป็นอันตรายแก่ผู้เรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

สรุปได้ว่า สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้สังเคราะห์ผลการวิจัย โดยให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติ รวมทั้งข้อเสนอแนะ ได้สรุปและจัดทำเป็น “มาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้” ขึ้น 7 มาตรการ ได้แก่

มาตรการ 1 Redesigning new learning process ออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของผู้เรียน ประกอบด้วย 1) ปรับหลักสูตรสถานศึกษา 2) ปรับรูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผล 3) จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

และเชื่อมโยง 4) จัดการเรียนรู้แบบนำตนเองหรือกำกับ 5) ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนรายบุคคล 6) จัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะสังคมและอารมณ์ของผู้เรียนโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ด้วยการทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ 7) พัฒนารูปแบบห้องเรียนเคลื่อนที่ 8) พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Hybrid Learning โดยผสมผสานรูปแบบ กิจกรรม วิธีการจัดเรียนรู้แบบออนไลน์ต่าง ๆ กับชั้นเรียนปกติอย่างยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ

มาตรการ 2 Empowering teachers and principals เสริมพลังพัฒนาครู และผู้บริหาร ประกอบด้วย 1) สถานศึกษาพัฒนาเทคนิคการสอนของครูโดยพัฒนาครูให้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเทคนิคการออกแบบการจัดการเรียนรู้ 2) พัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล 3) ปรับบทบาทครูให้เป็นโค้ชหรือผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) ปรับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาเป็น Super Coach ในการจัดการเรียนรู้ 5) ใช้รูปแบบและวิธีการพัฒนาที่เน้นการปฏิบัติ 6) จัดให้มีศูนย์พัฒนาครูเพื่อฟื้นฟูคุณภาพการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อดำเนินการพัฒนาครูและให้คำปรึกษาแก่ครูผู้สอนในด้านการพัฒนาการเรียนการสอนยุคใหม่ และให้คำแนะนำปรึกษาและกำกับติดตามการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

มาตรการ 3 Collaborating effective learning with stakeholders สร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) จัดทำหลักสูตรหรือคู่มือสำหรับผู้ปกครอง 2) สร้างปฏิสัมพันธ์และสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างครูผู้สอนและผู้ปกครอง 3) ส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนรู้ 4) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการฟื้นฟูการศึกษาจากภาคส่วนต่าง ๆ

มาตรการ 4 Open educational resources พัฒนาลังสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิดและเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา 1) พัฒนาลังสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ 2) บูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศ

มาตรการ 5 Valuing positive attitudes and well-being สร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียนทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต ประกอบด้วย 1) จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ 2) ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิต 3) เสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้ 4) ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีให้แก่ผู้เรียน 5) จัดตั้งระบบช่วยเหลือด้านสุขภาพจิต สังคมและอารมณ์ 6) สร้างปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพระหว่างครูและผู้เรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

มาตรการ 6 Elevating Learning with Edtech ยกกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1) จัดสรรอินเทอร์เน็ต 2) จัดหาอุปกรณ์

เครื่องมือ 3) จัดตั้งศูนย์สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา 4) เร่งพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ 5) สนับสนุนค่าใช้จ่ายหรืออุปกรณ์แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้

มาตรการ 7 Regarding safety and welfare จัดสวัสดิการ ความปลอดภัย และสร้างขวัญและกำลังใจ ประกอบด้วย 1) จัดสวัสดิการ 2) มีระบบสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครู 3) เสริมสร้างระบบและกลไกการดูแลความปลอดภัยของสถานศึกษาให้แก่ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน โดยต้นสังกัดที่จัดการศึกษา

กลไกสู่การปฏิบัติและเงื่อนไขความสำเร็จ

ในการขับเคลื่อนนโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ สู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่หรือสถานศึกษา จำเป็นต้องมีกลไกที่ชัดเจนในการแปลงเจตนารมณ์ของนโยบายไปสู่การดำเนินงานจริง กลไกสู่การปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการ วิธีการ หรือระบบต่าง ๆ ที่ถูกออกแบบขึ้นเพื่อสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งครอบคลุมทั้งการกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดสรรทรัพยากร การถ่ายทอดนโยบายผ่านระดับต่าง ๆ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

1. การสร้างการรับรู้และความตระหนักเกี่ยวกับวิกฤติคุณภาพการศึกษาของไทย สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการศึกษาไทยหลังยุคโควิด จุดเน้นความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนา และมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ แก่ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาครู และบุคลากรทางการศึกษา

2. การจัดทำแผนปฏิบัติการฟื้นฟูคุณภาพการเรียนรู้ในระดับจังหวัด เขตพื้นที่ เทศบาล และระดับสถานศึกษา เพื่อการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม มีกิจกรรมการดำเนินงานที่ชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น กำหนดผู้รับผิดชอบ และสนับสนุนงบประมาณตามความเหมาะสมกับบริบท โดยคำนึงถึงความพร้อมและความแตกต่างกันตามบริบทพื้นที่และขนาดสถานศึกษา

3. การทบทวน ปรับปรุง และกำหนดแนวทาง กฎ ระเบียบและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล อาทิ การจัดสรรสื่อเทคโนโลยี เครื่องคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ เครื่องมือการเรียนการสอนออนไลน์ให้แก่สถานศึกษาขนาดเล็ก การจัดตั้งศูนย์สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาในระดับจังหวัด หรือเขตพื้นที่การศึกษา การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

4. การเร่งพัฒนาดิจิทัลแพลตฟอร์มการเรียนรู้แห่งชาติให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเชื่อมโยงระบบแพลตฟอร์มการเรียนรู้ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับจังหวัด เขตพื้นที่ เทศบาล จนถึงระดับสถานศึกษาให้เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ สามารถเชื่อมโยงหลักสูตร สื่อ และทรัพยากร

เพื่อการเรียนรู้ให้ใช้งานร่วมกันได้อย่างทั่วถึง และพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผล การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพ

5. การสร้างระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit bank) ของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียน การพัฒนาทักษะจากการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มาสะสมเป็นผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานหลักสูตรเดียวกันได้ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียนที่ด้อยโอกาส

6. การให้อิสระแก่สถานศึกษาอย่างแท้จริง เพื่อการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา

7. การบูรณาการการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงมหาดไทย โดยบูรณาการเชื่อมโยงการดำเนินงานทั้งในระดับส่วนกลางและระดับพื้นที่ เพื่อขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้มีความก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลง

8. การสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อการฟื้นฟูคุณภาพการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมจากภาครัฐ ภาคเอกชน สถานประกอบการ สถาบันอุดมศึกษา สถาบันการเรียนรู้/การวิจัย รวมทั้งองค์กรจากต่างประเทศ ในการระดมสรรพกำลัง ทั้งด้านวิชาการความเชี่ยวชาญ และทรัพยากรทางการศึกษา เช่น งบประมาณ อุปกรณ์ สื่อ เครื่องมือสำหรับพัฒนาการเรียนรู้และนวัตกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้เกิดพลังการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนและฟื้นฟูคุณภาพการเรียนรู้

จากการค้นคว้า รวบรวม ทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นพื้นฐานและเป็นแนวทางในการศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา เนื่องจากมาตรการดังกล่าว ถือเป็นแนวนโยบายเชิงยุทธศาสตร์ที่มีเป้าหมายในการแก้ไขและเยียวยาผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในทุกระดับอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรการในระดับพื้นที่ จึงมุ่งเน้นการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความหลากหลายทางบริบท ทั้งด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคม โดยเฉพาะในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เพื่อศึกษาถึงการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจริง รวมทั้งกลไกการดำเนินงาน ปัจจัยเกื้อหนุน และอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งผลการศึกษานี้คาดว่าจะ成为แนวทางหนึ่งในการสะท้อนภาพรวมของการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ อีกทั้งยังสามารถ

นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนานโยบายหรือการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ในอนาคตให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

มาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ หมายถึง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติ รวมทั้งข้อเสนอแนะ ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ให้เป็นมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ที่มีความชัดเจน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย 7 มาตรการ ได้แก่ 1) การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของผู้เรียน 2) การเสริมพลังพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษา 3) การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 4) การพัฒนาคลังสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด 5) การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียน ทั้งสุขภาพ และสุขภาพจิต 6) การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ 7) การจัดสวัสดิการความปลอดภัย สร้างขวัญ และกำลังใจแก่ครู

การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของผู้เรียน หมายถึง การปรับหลักสูตรสถานศึกษา ปรับรูปแบบและวิธีการวัด และประเมินผล จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและเชื่อมโยงประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน หรือกำกับตนเองในการเรียนรู้ที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนรายบุคคล จัดกิจกรรม ที่พัฒนาทักษะสังคมและอารมณ์ของผู้เรียน พัฒนารูปแบบห้องเรียนเคลื่อนที่และพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Hybrid Learning โดยการออกแบบ พัฒนา และจัดสรรสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม และพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างหลากหลาย

การเสริมพลังพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การพัฒนาเทคนิคการสอน ของครู พัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของครู ปรับบทบาทครูให้เป็นโค้ช หรือผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็น Super Coach ในการจัดการเรียนรู้ใช้รูปแบบและวิธีการพัฒนาที่เน้นการปฏิบัติและสามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียน การสอนได้ และจัดให้มีศูนย์พัฒนาครูเพื่อฟื้นฟูคุณภาพการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษา และเขตพื้นที่ การศึกษา

การสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง หมายถึง สร้างปฏิสัมพันธ์และสัมพันธ์ภาพที่ดี ระหว่างครูผู้สอนและผู้ปกครอง จัดทำหลักสูตรหรือคู่มือสำหรับผู้ปกครอง สร้างเครือข่าย ความร่วมมือในการฟื้นฟูการศึกษาจากภาคส่วนต่าง ๆ ส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการเรียนรู้

การพัฒนาคลังสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด และเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา หมายถึง การบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญและจำเป็นพัฒนาคลังสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด เพื่อเป็นคลังสื่อกลางในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูผู้เรียนและผู้ปกครอง

การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียน ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิต เสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต ส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีให้แก่ผู้เรียน จัดตั้งระบบช่วยเหลือด้านสุขภาพจิต สังคมและอารมณ์ของผู้เรียนขึ้นในสถานศึกษา และสร้างปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพระหว่างครูและผู้เรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ หมายถึง การจัดสรรอินเทอร์เน็ตฟรีเพื่อการศึกษา จัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือและโปรแกรมที่ทันสมัยแก่สถานศึกษาและครูผู้สอน จัดตั้งศูนย์สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาในระดับจังหวัด หรือเขตพื้นที่การศึกษา เร่งพัฒนาแพลตฟอร์ม การเรียนรู้ที่หลากหลาย และสนับสนุนค่าใช้จ่าย หรืออุปกรณ์แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ทางไกล

การจัดสวัสดิการความปลอดภัย และสร้างขวัญ และกำลังใจ หมายถึง การสนับสนุนการเดินทางและประกันความปลอดภัยให้แก่ครูที่ออกปฏิบัติงานนอกสถานศึกษา มีระบบสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูที่ทุ่มเท เสียสละ และอุทิศตนเพื่อการเรียนการสอน และเสริมสร้างระบบและกลไกการดูแลความปลอดภัยของสถาน ศึกษาให้แก่ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ภูมิพัฒน์ ศรีวิชิตพัฒน์ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์เพื่อลดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนไทย จากการเรียนการสอนออนไลน์ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของเด็กนักเรียนไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นของการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ผลจากการค้นคว้าเอกสารหลักฐานและใช้การวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อนำไปสู่ข้อค้นพบเชิงอุปนัย พบว่า การเรียนการสอนออนไลน์ส่งผลต่อการพัฒนาการด้านการศึกษาของนักเรียน ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบทางลบในระยะสั้นเท่านั้น เช่น การสร้างความกังวล ความเครียด ความแปลกแยกโดดเดี่ยว ภาวะซึมเศร้า มีความคิดและ

ความพยายามฆ่าตัวตาย หรือแม้แต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ลดลง แต่ยังส่งผลกระทบระยะยาว ต่อพัฒนาการด้านทักษะต่าง ๆ ของนักเรียนในช่วงต่อไปของชีวิตอีกด้วย อีกทั้ง ยังเป็นการขยาย ช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (educational inequalities) ระหว่างเด็กที่มีสถานะทาง เศรษฐกิจและสังคมที่ต่างกันให้มากยิ่งขึ้น เพื่อลดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานจากการเรียนการสอนออนไลน์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด-19 ผู้เขียนได้เสนอให้ใช้กระบวนการหล่อหลอมทางสังคมในครอบครัว (family socialization) การเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น (active learning) การสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ของนักเรียน และผู้ปกครอง (active citizenship) รวมถึงการร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมการสอนและการเรียนรู้ (co-creation of teaching and learning) เพื่อลดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในสถานการณ์ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

วิชา ชันติบุญญานุรักษ์ (2566) ได้ทำบทความวิชาการเรื่อง ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้หลัง สถานการณ์การแพร่ระบาด COVID-19 ของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม: ปัญหาและการช่วยเหลือ กล่าวว่า ช่วงเวลา 2 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบปัญหาภัยกับการแพร่ ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน รูปแบบการเรียน เปลี่ยนไป นักเรียนไม่สามารถมาโรงเรียนได้ โรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่น ๆ ที่แตกต่างจากเดิม นับได้ว่าเป็นการปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนครั้งใหญ่ จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษก็ได้รับผลกระทบเป็นอย่างยิ่งเช่นกัน โดยเฉพาะนักเรียนในโรงเรียน รวมทั้งนักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนทั่วไป ทำให้ครูผู้สอนมุ่งเน้น และทุ่มสรรพกำลังส่วนใหญ่สอนให้กับนักเรียนทั่วไป ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษอาจได้รับความ สนใจน้อยลง อาจส่งผลให้เกิดการพัฒนาไม่เต็มศักยภาพสมวัย และด้วยสถานการณ์ที่ยาวนานเกือบ 2 ปี จึงทำให้ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษประสบปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ขาดความ ต่อเนื่องในการเรียนรู้ ความรู้ที่มีถดถอยหรือลืมไป ความสามารถที่เคยทำได้กลับทำได้น้อยลง โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ทรงยศ รังสรรค์มณีนิล (2567) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ เพื่อฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการ บริหารงานวิชาการเพื่อฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ 2) ศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการ เพื่อฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงาน วิชาการ และ 4) สร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการเพื่อฟื้นฟูภาวะถดถอย ทางการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก 2) การบริหารงานวิชาการเพื่อฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ.05 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการเพื่อฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ คือ ด้านภาวะผู้นำครูและด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มีอำนาจพยากรณ์ได้ร้อยละ 85.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นวนลภา พระพรหม (2567) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยอิทธิพลที่มีผลต่อสมรรถนะครูและภาวะการเรียนรู้ถดถอยในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอำนาจเจริญ ภาวะการเรียนรู้ถดถอยในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอาจพัฒนาได้ผ่านปัจจัยอิทธิพลและการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน ซึ่งด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาอุบลราชธานี และอำนาจเจริญ จำนวน 399 คน มาวิเคราะห์ผลด้วยสถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลวิจัยพบว่า มีแต่เฉพาะปัจจัยอิทธิพลด้านความพร้อมของผู้เรียนมีผลต่อการทำนายภาวะการเรียนรู้ถดถอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 มีคะแนนมาตรฐานที่ .79 ผลทดสอบ $t = 25.83$ (Sig. 000) รวมถึงมีสัมประสิทธิ์ถดถอย $R^2 .62$ ความคลาดเคลื่อนสะสม .29 และความแปรปรวน $F = 667.44$ (Sig. 000) ตลอดจนความเป็นอิสระของตัวแปรพยากรณ์ที่ค่า Durbin-Watson ที่ 1.90 นอกจากนี้ สมรรถนะครูมีอิทธิพลต่อการพยากรณ์ภาวะการเรียนรู้ถดถอยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีผลทดสอบ $t = 2.47$ (Sig. 014) กับมีคะแนนมาตรฐานของการสะท้อนผลการเรียนรู้ที่ .86 ค่า $t = 24.45$ (Sig. 000) อย่างไรก็ตาม ความพร้อมของผู้เรียน การสะท้อนผลการเรียนรู้ และการลงมือปฏิบัติ สามารถอธิบายอิทธิพลพยากรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อแนวทางการพัฒนาภาวะการเรียนรู้ถดถอยที่สัมประสิทธิ์ $R^2 .79, .86$ และ $-.15$ (Sig. .000) ตามลำดับ)

พัทธิธีรา อุนันท์พิทักษ์ (2567) ได้ศึกษาเรื่อง การแก้ไขปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนภายในสถานศึกษา: กรณีโรงเรียนวัดไทรทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพขาดโอกาสทางการศึกษา เกิดช่องว่างทางการเรียนรู้จากการงดการเรียนการสอนเพื่อลดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่นที่แตกต่างไปจากเดิม ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะไม่เหมาะสมกับระดับชั้นและช่วงวัยของตนเอง สถานศึกษาจำเป็นต้องเน้นแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ มีความรู้ ทักษะที่เหมาะสมกับระดับชั้นและช่วงวัยของตนเอง โดยมีกรณีศึกษา คือ โรงเรียนวัดไทรทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

จัดกิจกรรมโครงการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนในทุกระดับชั้น ในกลุ่ม 4 สาระการเรียนรู้ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกหัดแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ลดช่องว่างทางความรู้ และเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะเต็มศักยภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในแต่ละระดับชั้นและเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้สู่ระดับชั้นที่สูงขึ้นต่อไป

สิริพรชัย บัวกองกุลรัตน์ (2567) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู กล่าวว่า ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนมีในระบบการศึกษาของไทยมานาน สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ในช่วงที่ผ่านมากระตุ้นให้เห็นความชัดเจนมากยิ่งขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ แนวทางการบริหารงานวิชาการในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ จึงมีความสำคัญในการบริหารสถานศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู จำนวน 324 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แนวทางการบริหารงานวิชาการในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบย่อย วิธีการนำแนวทางไปใช้ประกอบด้วย 7 วิธีดำเนินการ 51 กิจกรรมวิธีปฏิบัติ และ 6 เงื่อนไขความสำเร็จ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา อันดับที่สองด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และอันดับที่สามมีค่าเฉลี่ยเท่ากันสี่ด้าน คือ ด้านการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนหน่วยกิต ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียนเพื่อลดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ผลการประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความเป็นไปได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ธีรพงศ์ ทาปัญญา (2567) แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านใหม่รัตนโกสินทร์ จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ปัจจัยศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อฟื้นฟูการสูญเสียการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านใหม่รัตนโกสินทร์ จังหวัดลำปาง 2) ตรวจสอบแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อการฟื้นฟูที่ดำเนินการโดยโรงเรียนที่มีแนวทางปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จ และ 3) พัฒนาและทวนสอบแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อฟื้นฟูการสูญเสียการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านใหม่รัตนโกสินทร์ จังหวัดลำปาง การศึกษาแบ่งออกเป็นสามขั้นตอน โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน 30 คน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูจัดการศึกษา คณะกรรมการโรงเรียน ตัวแทนนักเรียน ผู้ปกครอง ตัวแทนรัฐบาลท้องถิ่น และหัวหน้าการศึกษา ข้อมูลถูกเก็บรวบรวมผ่านการอภิปรายกลุ่ม การสัมภาษณ์ และการประชุมเชิงปฏิบัติการเชิงปฏิบัติ โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น ประเด็นการอภิปรายกลุ่ม แบบฟอร์มบันทึกการอภิปราย แบบฟอร์มการสัมภาษณ์ วาระการประชุมเชิงปฏิบัติการ และรายการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การสรุปแบบนิรนัย ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ในการฟื้นฟูการสูญเสียการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นรองที่เนื้อหาหลักสูตรที่จำเป็นของโรงเรียน ความท้าทายต่าง ๆ ได้แก่ อุปกรณ์สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศไม่เพียงพอสำหรับทั้งครูและนักเรียน ครอบคลุมของอินเทอร์เน็ตที่จำกัด และหลักสูตรที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน 2) แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อการฟื้นฟูในโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีเป็นระบบ ทำให้ครูและนักเรียนมีเครื่องมือ สื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศเพียงพอสำหรับการเรียนรู้ โรงเรียนเหล่านี้มีอินเทอร์เน็ตที่กว้างขวาง และการจัดการหลักสูตรก็มีวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน ครูใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย 3. แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อฟื้นฟูการสูญเสียการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านใหม่รัตนโกสินทร์ จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์ 2) หลักการ 3) วิธีการ และ 4) เกณฑ์ความสำเร็จ วิธีการจัดการครอบคลุม 6 มิติ ได้แก่ 1) หลักสูตร 2) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 3) ครูและบุคลากรทางการศึกษา 4) งบประมาณ 5) สื่อ ทรัพยากรการเรียนรู้และเทคโนโลยีการสื่อสาร และ 6) เครือข่ายความร่วมมือ วงจรการจัดการคุณภาพตามแผนต้องทำตรวจสอบ (PDCA) ถูกนำมาใช้ในการตรวจสอบแนวทาง ซึ่งบ่งชี้ถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมในระดับสูง โดยเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

งานวิจัยต่างประเทศ

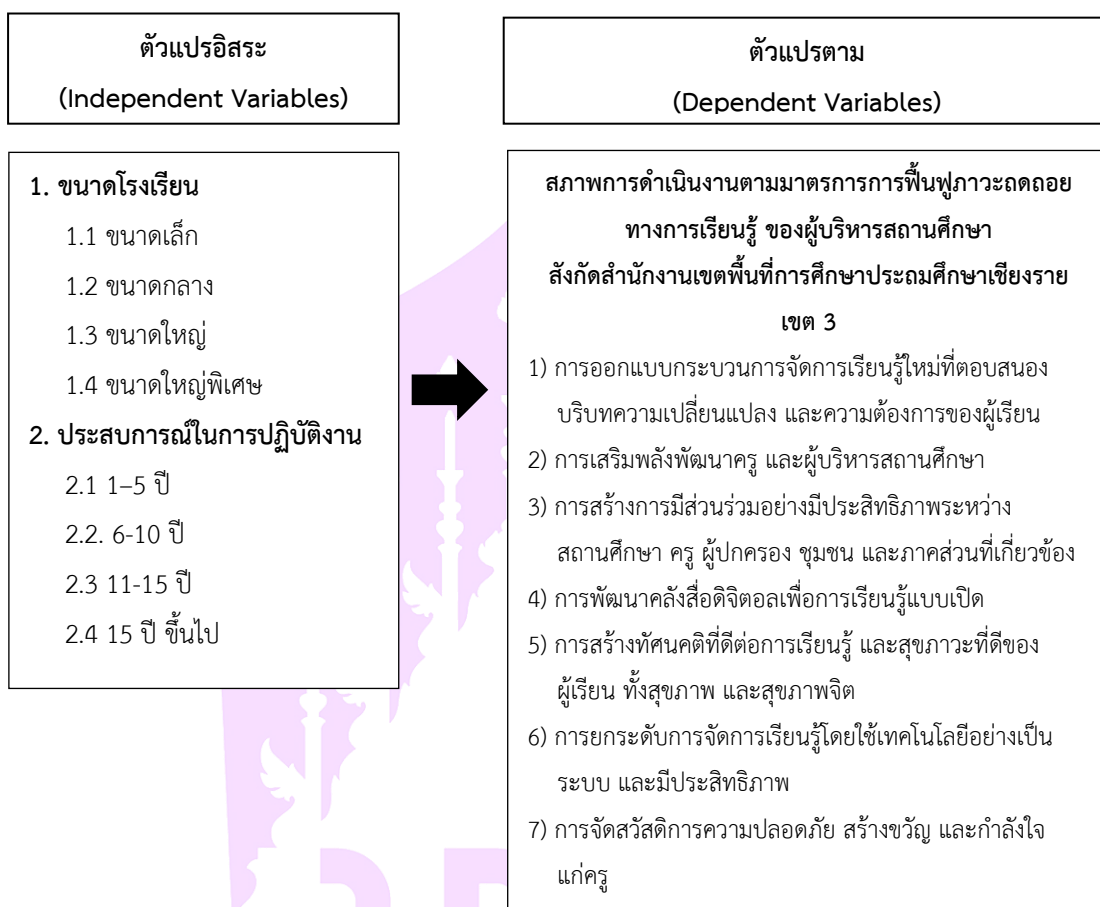
Andreu (2024) ได้เขียนบทความเรื่อง ภาวะการเรียนรู้ถดถอยหนึ่งปีหลังโรงเรียนปิด: หลักฐานจากประเทศบาสก์ กล่าวว่า เราใช้ข้อมูลสำมะโนการประเมินภายนอกในโรงเรียน

ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในประเทศบาสก์ (สเปน) เพื่อประเมินการสูญเสียการเรียนรู้ เนื่องจากการระบาดใหญ่ของโควิด-19 ในเดือนมีนาคม 2021 1 ปีหลังโรงเรียนปิด ซึ่งกินเวลาดังแต่ เดือนมีนาคมถึงมิถุนายน 2020 ความแตกต่าง-ความแตกต่างระหว่างนักเรียนและโรงเรียน ผลกระทบ คงที่ต่อระดับแสดงการสูญเสียการเรียนรู้โดยเฉลี่ยที่ 0.045 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งเป็นผลกระทบ ที่น้อยกว่าผลกระทบระยะสั้นที่ประเมินโดยรายงานฉบับก่อน ๆ และประมาณหลังจาก 6 เดือน ของหนึ่งในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด เปิดการรณรงค์อีกครั้งในกลุ่มประเทศ OECD เอฟเฟกต์จะใหญ่กว่าในวิชาคณิตศาสตร์ มีผลปานกลางในภาษาบาสก์ และไม่มีเอฟเฟกต์ในภาษา สเปน การควบคุมความแตกต่างทางเศรษฐกิจและสังคม การสูญเสียการเรียนรู้มีจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนของรัฐและในโรงเรียนเอกชนที่มีนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ ในเปอร์เซ็นต์สูง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การศึกษาสภาพการ ดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ดังแสดงในภาพ 4





ภาพ 4 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามหัวข้อ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 139 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 120 คน และผู้รักษาการตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 19 คน รวมทั้งสิ้น 139 คน

ตาราง 1 แสดงข้อมูลประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับ	ขนาดโรงเรียน	กลุ่มเป้าหมาย
1	ขนาดเล็ก	56
2	ขนาดกลาง	72
3	ขนาดใหญ่	8
4	ขนาดใหญ่พิเศษ	3
รวมทั้งสิ้น		139

เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 แบบสอบถาม มี 1 ฉบับ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ซึ่งรายละเอียดมีดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 7 มาตรการ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิด Likert Scale (1967 อ้างถึงใน บุญธรรม จิตอนันต์, 2560) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

3 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งทฤษฎี เอกสาร ตำรา แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยมีความถูกต้องของภาษาที่นำมาใช้และขอคำแนะนำ สำหรับการปรับปรุงและพัฒนาข้อคำถามต่อไป

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุง แก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 3 ท่านเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งข้อคำถามแต่ละข้อของแบบสอบถาม ได้รับการประเมินความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน โดยมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณา

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับ ผู้บริหารโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และมีความสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. บันทึกขอหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต3 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่กำหนด

2. ผู้วิจัยนำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม พร้อมด้วยแบบสอบถามไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้วยตนเอง เพื่อขอความร่วมมือให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต3 ส่งแบบสอบถามด้วย (Google Form) ผ่านช่องทางออนไลน์ ให้กับผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด เพื่อตอบแบบสอบถามในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 139 ฉบับ และกำหนดขอรับคืนภายใน 45 วัน

3. ผู้วิจัยติดตามเก็บแบบสอบถามโดยเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านระบบ Google form หลังจากระยะเวลาผ่านไป 45 วัน

4. ผู้วิจัยตรวจสอบติดตามการตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ได้แบบสอบถามครบตามจำนวน 139 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ความถี่ (f) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นเกี่ยวกับเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปประมวลผล ด้วยสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามขนาดโรงเรียนและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบรายคู่ ด้านที่มีความแตกต่างกันโดยวิธี LSD

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 การวิเคราะห์หาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ใช้การวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

1.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) พิจารณาจากค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ ประกอบด้วย

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ความแปรปรวนใช้สถิติ F-test (Analysis of Variance: ANOVA)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ประสบการณ์ในการทำงาน		
1.1 1-5 ปี	46	33.10
1.2 6-10 ปี	41	29.50
1.3 11-15 ปี	40	28.80
1.4 15 ปี ขึ้นไป	12	8.60
รวม	139	100.00
2. ขนาดโรงเรียน		
2.1 ขนาดเล็ก	56	23.70
2.2 ขนาดกลาง	72	46.00
2.3 ขนาดใหญ่	8	25.90
2.4 ขนาดใหญ่พิเศษ	3	4.30
รวม	139	100.00

จากตาราง 2 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็น มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.10 รองลงมา คือ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.50 น้อยที่สุด คือ 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.60 และปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 46.00 รองลงมา คือ ขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 25.90 น้อยที่สุด คือ ขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 23.70

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ภาพรวม

สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้	n = 139		แปลผล	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. มาตรการที่ 1 การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลง	4.44	0.40	มาก	2
2. มาตรการที่ 2 การเสริมพลังพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษา	4.41	0.38	มาก	3
3. มาตรการที่ 3 การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	4.44	0.39	มาก	1
4. มาตรการที่ 4 การพัฒนาคลังสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด	4.38	0.41	มาก	5
5. มาตรการที่ 5 การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียน ทั้งสุขภาพ และสุขภาพจิต	4.35	0.42	มาก	7
6. มาตรการที่ 6 การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ	4.37	0.48	มาก	6
7. มาตรการที่ 7 การจัดสวัสดิการความปลอดภัย สร้างขวัญ และกำลังใจแก่ครู	4.41	0.42	มาก	4
รวมเฉลี่ย	4.40	0.34	มาก	

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์พบว่า สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มาตรการที่ 3 การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$,

S.D. = 0.39) รองลงมา คือ มาตรการที่ 1 การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลง และความต้องการของผู้เรียน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.44, S.D. = 0.40) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มาตรการที่ 5 การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียน ทั้งสุขภาพ และสุขภาพจิต มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.35, S.D. = 0.42)

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มาตรการที่ 1 การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลง และความต้องการของผู้เรียน

มาตรการที่ 1 การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของผู้เรียน	n = 139		แปลผล	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. สถานศึกษาดำเนินการสำรวจความพร้อมและความต้องการของผู้เรียนและครูผู้สอนเป็นข้อมูลวิเคราะห์เพื่อปรับหลักสูตรสถานศึกษา	4.49	0.57	มาก	2
2. สถานศึกษากำหนดหลักเกณฑ์ เครื่องมือ และวิธีการวัดและประเมินผลให้มีความยืดหยุ่น และมีหลากหลายตามความถนัดและศักยภาพของผู้เรียน	4.46	0.57	มาก	3
3. สถานศึกษาจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน	4.45	0.61	มาก	4
4. สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียนโดยจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ของตนเอง	4.45	0.61	มาก	4
5. สถานศึกษามีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาผู้เรียนรายบุคคลหรือซ่อมเสริมผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.40	0.60	มาก	5
6. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะสังคมและอารมณ์ของผู้เรียนโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ด้วยการทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ	4.55	0.55	มากที่สุด	1

ตาราง 4 (ต่อ)

มาตรการที่ 1 การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลง และความต้องการของผู้เรียน	n = 139		แปลผล	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
7. สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนเคลื่อนที่ โดยจัดเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ตามความเหมาะสมของบริบท สถานการณ์และความต้องการจำเป็นของพื้นที่ เพื่อจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนที่ไม่สามารถเดินทาง มาเรียนในสถานศึกษาได้	4.39	0.71	มาก	6
8. สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้แบบ Hybrid Learning โดยผสมผสานรูปแบบ กิจกรรม วิธีการจัดเรียนรู้ แบบออนไลน์ต่าง ๆ กับชั้นเรียนปกติ	4.34	0.70	มาก	7
รวมเฉลี่ย	4.44	0.40	มาก	

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์พบว่า สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มาตรการที่ 1 การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลง และความต้องการของผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะสังคมและอารมณ์ของผู้เรียนโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีด้วยการทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.55) รองลงมา คือ สถานศึกษาดำเนินการสำรวจความพร้อมและความต้องการของผู้เรียนและครูผู้สอนเป็นข้อมูลวิเคราะห์เพื่อปรับหลักสูตรสถานศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.57) ถัดมา คือ สถานศึกษากำหนดหลักเกณฑ์ เครื่องมือ และวิธีการวัดและประเมินผลให้มีความยืดหยุ่น และมีหลากหลายตามความถนัดและศักยภาพของผู้เรียน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.57) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้แบบ Hybrid Learning โดยผสมผสานรูปแบบ กิจกรรม วิธีการจัดเรียนรู้แบบออนไลน์ต่าง ๆ กับชั้นเรียนปกติ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.70)

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้
 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
 เขต 3 มาตรการที่ 2 การเสริมพลังพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษา

มาตรการที่ 2 การเสริมพลังพัฒนาครู และผู้บริหาร สถานศึกษา	n = 139		แปลผล	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. สถานศึกษาพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการเทคนิคการออกแบบการจัดการ เรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน	4.40	0.56	มาก	4
2. สถานศึกษาการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยี ดิจิทัลของครูโดยพัฒนาครูผู้สอนทุกช่วงวัยให้มี สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อและ เทคโนโลยีในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.48	0.62	มาก	1
3. สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีบทบาทเป็นโค้ชหรือผู้ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้อย่างมี ประสิทธิภาพโดยพัฒนาระบบการโค้ชเพื่อ พัฒนาศักยภาพผู้เรียน	4.42	0.60	มาก	3
4. ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทเป็นSuper Coach ในการจัดการเรียนรู้โดยพัฒนาระบบทศน์ใหม่ เสริมสร้างวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ในการบริหาร และการจัดการเรียนรู้	4.37	0.59	มาก	6
5. สถานศึกษามีรูปแบบและวิธีการพัฒนาที่เน้นการ ปฏิบัติและสามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนการ สอนได้โดยจัดให้มีรูปแบบวิธีการพัฒนาที่ดี มี ตัวอย่างการปฏิบัติที่หลากหลาย	4.45	0.59	มาก	2
6. สถานศึกษามีศูนย์พัฒนาครูเพื่อฟื้นฟูคุณภาพการ เรียนรู้ในระดับสถานศึกษา	4.37	0.62	มาก	7
7. สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาครูและให้คำปรึกษา ปรึกษาและกำกับติดตามการพัฒนายอย่างต่อเนื่อง	4.40	0.61	มาก	5
รวมเฉลี่ย	4.41	0.38	มาก	

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์พบว่า สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มาตรการที่ 2 การเสริมพลังพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของครูโดยพัฒนาครูผู้สอนทุกช่วงวัยให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อและเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.62) รองลงมา คือ สถานศึกษามีรูปแบบและวิธีการพัฒนาที่เน้นการปฏิบัติและสามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนได้โดยจัดให้มีรูปแบบวิธีการพัฒนาที่ดี มีตัวอย่างการปฏิบัติที่หลากหลาย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.59) ถัดมา คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีบทบาทเป็นโค้ชหรือผู้อำนวยการเรียนรู้โดยพัฒนากระบวนการโค้ชเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.60) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีศูนย์พัฒนาครูเพื่อฟื้นฟูคุณภาพการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.62)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มาตรการที่ 3 การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

มาตรการที่ 3 การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	n = 139		แปลผล	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรหรือคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน	4.35	0.62	มาก	4
2. มีการสร้างปฏิสัมพันธ์และสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างครูผู้สอนและผู้ปกครองโดยมีรูปแบบ วิธีการ ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ผู้ปกครองสามารถสื่อสาร ชักถาม แสดงความคิดเห็นได้สะดวก	4.48	0.54	มาก	2
3. สถานศึกษามีการส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนรู้ผ่านหลักสูตรที่ใช้แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี โบราณคดี และภูมิปัญญาของคนในชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้	4.51	0.57	มากที่สุด	1
4. สถานศึกษาสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการฟื้นฟูการศึกษาจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานประกอบการ เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาและฟื้นฟูการศึกษาร่วมกันในทุกระดับ	4.42	0.61	มาก	3
รวมเฉลี่ย	4.44	0.39	มาก	

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์พบว่า สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มาตรการที่ 3 การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการส่งเสริมกิจกรรมการมี

ส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนรู้โดยผ่านหลักสูตรที่ใช้แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี โบราณคดี และภูมิปัญญาของคนในชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.57) รองลงมา คือ มีการสร้างปฏิสัมพันธ์และสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างครูผู้สอนและผู้ปกครองโดยมีรูปแบบ วิธีการ ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ผู้ปกครองสามารถสื่อสาร ชักถาม แสดงความคิดเห็นได้สะดวก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.59) ถัดมา คือ สถานศึกษาสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการฟื้นฟูการศึกษาจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานประกอบการ เข้ามามีส่วนพัฒนาและฟื้นฟูการศึกษาาร่วมกันในทุกระดับ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.61) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรหรือคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.62)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มาตรการที่ 4 การพัฒนาค้นคว้าสื่อเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด

มาตรการที่ 4 การพัฒนาค้นคว้าสื่อเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด	n = 139		แปลผล	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. สถานศึกษามีคลังสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด เพื่อเป็นคลังสื่อกลางในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู ผู้เรียน และผู้ปกครองโดยรวมสื่อการเรียนรู้	4.32	0.59	มาก	4
2. สถานศึกษามีนวัตกรรมการเรียนการสอนสำหรับเผยแพร่ให้ครู ผู้เรียน และผู้ปกครองสามารถเข้าถึงและใช้สื่อการเรียนรู้ร่วมกันได้	4.38	0.62	มาก	3
3. สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถแลกเปลี่ยนและแบ่งปันสื่อ ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสะดวกกว้างขวางตามบริบทของสถานศึกษา	4.40	0.61	มาก	2
4. สถานศึกษามีการออกแบบระบบกลางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว	4.29	0.61	มาก	5

ตาราง 7 (ต่อ)

มาตรการที่ 4 การพัฒนาค้นคว้าสื่อดิจิทัล เพื่อการเรียนรู้แบบเปิด	n = 139		แปลผล	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
5. สถานศึกษามีระบบที่สามารถเข้าถึงข้อมูลร่วมกัน ในการวางแผนและแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษา ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทันต่อเหตุการณ์	4.51	0.57	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย	4.38	0.41	มาก	

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์พบว่า สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มาตรการที่ 4 การพัฒนาค้นคว้าสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีระบบที่สามารถเข้าถึงข้อมูลร่วมกันในการวางแผนและแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทันต่อเหตุการณ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.57) รองลงมา คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถแลกเปลี่ยนและแบ่งปันสื่อ ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสะดวกกว้างขวางตามบริบทของสถานศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.61) ถัดมา คือ สถานศึกษามีนวัตกรรมการเรียนการสอนสำหรับเผยแพร่ให้ครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง สามารถเข้าถึงและใช้สื่อการเรียนรู้ร่วมกันได้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.62) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการออกแบบระบบกลางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.61)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้
 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
 เขต 3 มาตรการที่ 5 การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียน
 ทั้งสุขภาพ และสุขภาพจิต

มาตรการที่ 5 การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียน ทั้งสุขภาพ และสุขภาพจิต	n = 139		แปลผล	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. สถานศึกษา มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ต่อการเรียนรู้ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต ทั้งที่บ้านและในสถานศึกษา ให้มีบรรยากาศที่เป็น มิตรในการเรียนรู้	4.42	0.61	มาก	1
2. สถานศึกษามีการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาสุขภาพ กายและสุขภาพจิตโดยให้ผู้เรียนมีกิจกรรมที่ผ่อนคลาย รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ออกกำลังกาย ทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว	4.32	0.59	มาก	4
3. สถานศึกษามีการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการ เรียนรู้และการดำเนินชีวิตโดยทั้งผู้ปกครองและ ครูผู้สอนร่วมกันส่งเสริมและพัฒนาทัศนคติที่ดี	4.38	0.62	มาก	3
4. สถานศึกษามีการส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยีให้แก่ผู้เรียนให้ผู้เรียนมีความตระหนัก และรู้เท่าทันสื่อ รวมถึงการเฝ้าระวังและกำกับ ติดตามผู้เรียนในการเข้าถึงสื่อ	4.40	0.61	มาก	2
5. สถานศึกษามีการจัดตั้งระบบช่วยเหลือด้าน สุขภาพจิต สังคมและอารมณ์ของผู้เรียนขึ้นใน สถานศึกษาโดยทำความร่วมมือกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง	4.29	0.61	มาก	5
6. สถานศึกษามีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ ระหว่างครูและผู้เรียนทั้งในห้องเรียนและนอก ห้องเรียนผ่านการสื่อสารในช่องทางต่าง ๆ	4.29	0.61	มาก	5
รวมเฉลี่ย	4.35	0.42	มาก	

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์พบว่าสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะ
 ถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 เชียงราย เขต 3 มาตรการที่ 5 การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียน
 ทั้งสุขภาพ และสุขภาพจิต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณา
 เป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อ
 การเรียนรู้ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต ทั้งที่บ้านและในสถานศึกษา ให้มีบรรยากาศที่เป็นมิตร
 ในการเรียนรู้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.61) รองลงมา คือ สถานศึกษา
 มีการส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีให้แก่ผู้เรียนให้ผู้เรียนมีความตระหนักรู้เท่าทันสื่อ
 รวมถึงการเฝ้าระวังและกำกับติดตามผู้เรียนในการเข้าถึงสื่อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
 ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.61) ถัดมา คือ สถานศึกษามีการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้
 และการดำเนินชีวิตโดยทั้งผู้ปกครองและครูผู้สอนร่วมกันส่งเสริมและพัฒนาทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้
 และการพัฒนาตนเองของผู้เรียน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.62) และข้อที่มี
 ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการจัดตั้งระบบช่วยเหลือด้านสุขภาพจิต สังคมและอารมณ์
 ของผู้เรียนขึ้นในสถานศึกษาโดยทำความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นอยู่ใน
 ระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.61) และสถานศึกษามีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพระหว่างครู
 และผู้เรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนผ่านการสื่อสารในช่องทางต่าง ๆ มีความคิดเห็นอยู่ใน
 ระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.61)

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มาตรการที่ 6 การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

มาตรการที่ 6 การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ	n = 139		แปลผล	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. สถานศึกษามีอินเทอร์เน็ตฟรีเพื่อการศึกษาครอบคลุมทั่วพื้นที่อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ	4.42	0.59	มาก	1
2. สถานศึกษามีอุปกรณ์เครื่องมือ และโปรแกรมที่ทันสมัยแก่สถานศึกษาและครูผู้สอนเพื่อจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.41	0.59	มาก	3
3. สถานศึกษามีเจ้าหน้าที่ด้านเทคนิคที่สนับสนุนช่วยเหลือ และให้คำปรึกษา ให้สามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.42	0.62	มาก	2
4. สถานศึกษามีแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพสูง	4.33	0.65	มาก	4
5. สถานศึกษามีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายหรืออุปกรณ์แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ทางไกลเช่น ค่าใช้จ่ายรายหัว Smart devices เป็นต้น โดยจัดสรรให้เหมาะสมกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน	4.29	0.80	มาก	5
รวมเฉลี่ย	4.37	0.48	มาก	

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์พบว่าสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มาตรการที่ 6 การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีอินเทอร์เน็ตฟรีเพื่อการศึกษาครอบคลุมทั่วพื้นที่อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.59) รองลงมา คือ สถานศึกษามีเจ้าหน้าที่ด้านเทคนิคที่สนับสนุนช่วยเหลือ และให้คำปรึกษา ให้สามารถใช้เทคโนโลยี

ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.59) ถัดมา คือ สถานศึกษามีอุปกรณ์เครื่องมือ และโปรแกรมที่ทันสมัยแก่สถานศึกษา และครูผู้สอนเพื่อจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.59) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายหรืออุปกรณ์แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ทางไกลเช่น ค่าใช้จ่ายรายหัว Smart devices เป็นต้น โดยจัดสรรให้เหมาะสมกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.80)

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มาตรการที่ 7 การจัดสวัสดิการความปลอดภัย สร้างขวัญ และกำลังใจแก่ครู

มาตรการที่ 7 การจัดสวัสดิการความปลอดภัย สร้างขวัญ และกำลังใจแก่ครู	n = 139		แปลผล	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. สถานศึกษาจัดสวัสดิการในการเดินทางและประกันความปลอดภัยให้แก่ครูที่ออกปฏิบัติงานนอกสถานศึกษาเช่น ค่าพาหนะ เบี้ยเลี้ยง ทำประกันภัยชีวิตวุ่น เป็นต้น	4.36	0.69	มาก	4
2. สถานศึกษามีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูที่ทุ่มเท เสียสละ และอุทิศตนเพื่อการเรียนการสอนเช่น การยกย่อง การเลื่อนขั้นเงินเดือน การประเมินผลการปฏิบัติงาน	4.40	0.62	มาก	3
3. สถานศึกษามีระบบและกลไกการดูแลความปลอดภัยของสถานศึกษาให้แก่ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานโดยต้นสังกัดที่จัดการศึกษา	4.40	0.55	มาก	2
4. สถานศึกษามีการป้องกัน ดูแล และช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างทั่วถึงจากภัยต่าง ๆ ที่จะเป็นอันตรายแก่ผู้เรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ	4.47	0.58	มาก	1
รวมเฉลี่ย	4.41	0.42	มาก	

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์พบว่า มาตรการที่ 6 การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการป้องกัน ดูแล และช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างทันท่วงทีจากภัยต่าง ๆ ที่จะเป็นอันตรายแก่ผู้เรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.58) รองลงมา คือ สถานศึกษามีระบบและกลไกการดูแลความปลอดภัยของสถานศึกษาให้แก่ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน โดยต้นสังกัดที่จัดการศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.55) ถัดมา คือ สถานศึกษามีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูที่ทุ่มเท เสียสละ และอุทิศตนเพื่อการเรียนการสอน เช่น การยกย่อง การเลื่อนขั้นเงินเดือน การประเมินผลการปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.62) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาจัดสวัสดิการในการเดินทาง และประกันความปลอดภัยให้แก่ครูที่ออกปฏิบัติงานนอกสถานศึกษา เช่น ค่าพาหนะ เบี้ยเลี้ยง ทำประกันภัย ฌีตวัดขึ้น เป็นต้น มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.69)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ตาราง 11 แสดงผลค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

รายการ	n = 139	
	$\bar{X}$	S.D.
ขนาดของโรงเรียน	2.48	1.08

จากตาราง 11 ค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.48$, S.D. = 1.08)

ตาราง 12 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานตาม
 มาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยใช้ค่าสถิติการทดสอบ
 เอฟ (F-test) จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

สภาพการดำเนินงานตามมาตรการ ฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้		SS	df	MS	F	Sig.
มาตรการที่ 1	ระหว่างกลุ่ม	1.37	3	0.457	2.945*	0.035
	ภายในกลุ่ม	20.95	135	0.155		
	โดยรวม	22.32	138			
มาตรการที่ 2	ระหว่างกลุ่ม	1.00	3	0.336	2.383	0.072
	ภายในกลุ่ม	19.01	135	0.141		
	โดยรวม	20.01	138			
มาตรการที่ 3	ระหว่างกลุ่ม	0.96	3	0.321	2.174	0.094
	ภายในกลุ่ม	19.95	135	0.148		
	โดยรวม	20.91	138			
มาตรการที่ 4	ระหว่างกลุ่ม	1.49	3	0.498	3.087*	0.029
	ภายในกลุ่ม	21.77	135	0.161		
	โดยรวม	23.27	138			
มาตรการที่ 5	ระหว่างกลุ่ม	1.60	3	0.535	3.139*	0.028
	ภายในกลุ่ม	23.01	135	0.17		
	โดยรวม	24.61	138			
มาตรการที่ 6	ระหว่างกลุ่ม	1.70	3	0.569	2.59	0.056
	ภายในกลุ่ม	29.66	135	0.22		
	โดยรวม	31.37	138			
มาตรการที่ 7	ระหว่างกลุ่ม	0.41	3	0.137	0.794	0.499
	ภายในกลุ่ม	23.35	135	0.173		
	โดยรวม	23.76	138			
สภาพการ ดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.09	3	0.366	3.249*	0.024
	ภายในกลุ่ม	15.2	135	0.113		
	โดยรวม	16.29	138			

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในภาพรวมมีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายมาตรการพบว่า มาตรการที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน จึงทำการทดสอบรายคู่ด้านที่มีความแตกต่างกันโดยวิธี LSD

ตาราง 13 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ รายคู่ (Post Hoc) ค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

สภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้	ขนาดของโรงเรียน	สภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้			
		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
มาตรการที่ 1	เล็ก	-	0.0319	-0.08333	-43750*
	กลาง	-	-	-0.11523	-46940*
	ใหญ่	-	-	-	-35417*
	ใหญ่พิเศษ	-	-	-	-
มาตรการที่ 4	เล็ก	-	-0.04366	-0.1697	-46970*
	กลาง	-	-	-0.12604	-42604*
	ใหญ่	-	-	-	-0.3
	ใหญ่พิเศษ	-	-	-	-
มาตรการที่ 5	เล็ก	-	-0.0857	-0.18813	-50758*
	กลาง	-	-	-0.10243	-42188*
	ใหญ่	-	-	-	-0.31944
	ใหญ่พิเศษ	-	-	-	-

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า เมื่อทำการทดสอบรายคู่ของสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า

มาตรการที่ 1 การดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มาตรการที่ 4 การดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง แตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มาตรการที่ 5 การดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง แตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยใช้ค่าสถิติการทดสอบเอฟ (F-test) จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

สภาพการดำเนินงานตามมาตรการ ฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้		SS	df	MS	F	Sig.
มาตรการที่ 1	ระหว่างกลุ่ม	0.90	3	0.302	1.905	0.132
	ภายในกลุ่ม	21.41	135	0.159		
	โดยรวม	22.32	138			
มาตรการที่ 2	ระหว่างกลุ่ม	0.30	3	0.103	0.705	0.551
	ภายในกลุ่ม	19.71	135	0.146		
	โดยรวม	20.01	138			

ตาราง 14 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานตามมาตรการ ฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้		SS	df	MS	F	Sig.
มาตรการที่ 3	ระหว่างกลุ่ม	0.26	3	0.089	0.584	0.626
	ภายในกลุ่ม	20.64	135	0.153		
	โดยรวม	20.91	138			
มาตรการที่ 4	ระหว่างกลุ่ม	0.12	3	0.04	0.233	0.873
	ภายในกลุ่ม	23.15	135	0.171		
	โดยรวม	23.27	138			
มาตรการที่ 5	ระหว่างกลุ่ม	0.13	3	0.044	0.241	0.868
	ภายในกลุ่ม	24.48	135	0.181		
	โดยรวม	24.61	138			
มาตรการที่ 6	ระหว่างกลุ่ม	0.03	3	0.01	0.044	0.988
	ภายในกลุ่ม	31.34	135	0.232		
	โดยรวม	31.37	138			
มาตรการที่ 7	ระหว่างกลุ่ม	0.20	3	0.067	0.384	0.765
	ภายในกลุ่ม	23.56	135	0.175		
	โดยรวม	23.76	138			
สภาพการดำเนินงานตามมาตรการ ฟื้นฟูภาวะถดถอย ทางการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.16	3	0.056	0.468	0.705
	ภายในกลุ่ม	16.13	135	0.119		
	โดยรวม	16.29	138			

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 139 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 139 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนใช้สถิติ F-test (Analysis of Variance: ANOVA) เพื่อทดสอบสมมุติฐานแต่ละข้อ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มาตรการที่ 3 การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มาตรการที่ 1 การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลง และความต้องการของผู้เรียน มาตรการที่ 2 การเสริมพลังพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษา มาตรการที่ 7 การจัดสวัสดิการความปลอดภัย สร้างขวัญ และกำลังใจแก่ครู มาตรการที่ 4 การพัฒนาคลังสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด มาตรการที่ 6 การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ มาตรการที่ 5 การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียน ทั้งสุขภาพ และสุขภาพจิต ตามลำดับดังนี้

1.1 มาตรการที่ 3 การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง พบว่า สถานศึกษามีการส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนรู้ โดยผ่านหลักสูตรที่ใช้แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี โบราณคดี และภูมิปัญญาของคนในชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้

1.2 มาตรการที่ 1 การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบท ความเปลี่ยนแปลง และความต้องการของผู้เรียน พบว่า สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะ สังคมและอารมณ์ของผู้เรียนโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ด้วยการทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ

1.3 มาตรการที่ 2 การเสริมพลังพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษามีการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของครู โดยพัฒนาครูผู้สอนทุกช่วงวัยให้มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อและเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 มาตรการที่ 7 การจัดสวัสดิการความปลอดภัย สร้างขวัญ และกำลังใจแก่ครู พบว่า สถานศึกษามีการป้องกัน ดูแล และช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างทันท่วงทีจากภัยต่าง ๆ ที่จะเป็นอันตรายแก่ผู้เรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

1.5 มาตรการที่ 4 การพัฒนากล้องสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด พบว่า สถานศึกษามีระบบที่สามารถเข้าถึงข้อมูลร่วมกันในการวางแผนและแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทันต่อเหตุการณ์

1.6 มาตรการที่ 6 การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ พบว่า สถานศึกษามีอินเทอร์เน็ตฟรีเพื่อการศึกษาครอบคลุมทั่วพื้นที่อย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ

1.7 มาตรการที่ 5 การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียน ทั้งสุขภาพ และสุขภาพจิต พบว่า สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต ทั้งที่บ้านและในสถานศึกษา ให้มีบรรยากาศที่เป็นมิตรในการเรียนรู้

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานตาม มาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในภาพรวม มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายมาตรการ พบว่า มาตรการที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ มาตรการที่ 1 การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลง และความต้องการของผู้เรียน มาตรการที่ 4 การพัฒนากล้องสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด มาตรการที่ 5 การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียน ทั้งสุขภาพ และสุขภาพจิต

นอกนั้นไม่แตกต่างกัน เมื่อทำการทดสอบรายคู่ของสภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า

มาตรการที่ 1 และการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มาตรการที่ 4 และการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง แตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มาตรการที่ 5 และการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง แตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารมีการขับเคลื่อนตามนโยบายในมาตรการต่าง ๆ ซึ่งตอบสนองบริบท ความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของผู้เรียนในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ มีการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ระหว่างสถานศึกษาครู ผู้ปกครอง ชุมชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดทำระบบอินเทอร์เน็ตฟรี เพื่อการศึกษาในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบ สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ปลุกฝังให้เด็กเรียนรู้ด้วย ตนเอง รักการเติบโต ยินดีทำอะไรใหม่ ๆ ที่ท้าทาย ไม่กลัวการล้มเหลว และกล้าเผชิญกับประสบการณ์อันแตกต่าง ด้วยความพยายามอย่างเต็มที่ ซึ่งจะช่วยลดช่องว่างและป้องกันภาวะสูญเสียการเรียนรู้ ตลอดจนส่งเสริมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทวัน พลกำลัง (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 2 ในยุคนิวโนर्मอล ผลการวิจัยพบว่า

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 2 ในยุคนิวอร์มัลภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ส่วนปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี และสอดคล้องกับสิริพรชัย บัวทองกุลรัตน์ (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แนวทางการบริหารงานวิชาการในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบย่อย วิธีการนำแนวทางไปใช้ ประกอบด้วย 7 วิธีดำเนินการ 51 กิจกรรมวิธีปฏิบัติ และ 6 เงื่อนไขความสำเร็จ และสอดคล้องกับพัทธ์ธีรา อูยนันท์พิทักษ์ (2567) กล่าวว่า แนวทางในการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ขาดโอกาสทางการศึกษา เกิดช่องว่างทางการเรียนรู้จากการงดการเรียนการสอนเพื่อลดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่นที่แตกต่างไปจากเดิม ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะไม่เหมาะสมกับระดับชั้นและช่วงวัยของตนเอง สถานศึกษาจำเป็นต้องเน้นแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้นี้เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ มีความรู้ ทักษะที่เหมาะสมกับระดับชั้นและช่วงวัยของตนเอง โดยมีกรณีศึกษา คือ โรงเรียนวัดไทรทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จัดกิจกรรมโครงการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนในทุกระดับชั้น ในกลุ่ม 4 สาระการเรียนรู้ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้แบบฝึกหัดแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ลดช่องว่างทางความรู้ และเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะเต็มศักยภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในแต่ละระดับชั้นและเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน และสอดคล้องกับ สายทิพย์ สุขโข (2567) ได้ศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการฟื้นฟูภาวะถดถอย

ทางการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ในภาพรวม และรายด้านมีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานตามมาตรการ การฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

2.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงาน ตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ตามขนาดของโรงเรียน ในภาพรวมมีความแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ขนาดของโรงเรียน (เช่น ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่) ส่งผลต่อ การดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ โดยโรงเรียนแต่ละขนาดมีความ แตกต่างกันในด้านศักยภาพ การบริหารจัดการ ทรัพยากร และบุคลากร ซึ่งอาจเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้ระดับการดำเนินงานตามมาตรการมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ โรงเรียนขนาดใหญ่ มักมีงบประมาณ มากกว่า มีบุคลากรพร้อม มีโครงสร้างการบริหารจัดการที่ชัดเจน และมีเครื่องมือหรือเทคโนโลยี สนับสนุนมากกว่า ทำให้สามารถดำเนินมาตรการได้อย่างครอบคลุมและต่อเนื่อง ขณะที่โรงเรียน ขนาดเล็ก อาจมีข้อจำกัดด้านจำนวนครู งบประมาณ และการเข้าถึงนวัตกรรมทางการศึกษา ทำให้การดำเนินงานในบางมาตรการเป็นไปอย่างจำกัด สอดคล้องกับ ปิ่นมณี ฤทธิศร (2567) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาวะถดถอย ทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 ตามขนาดของโรงเรียน ในภาพรวมมีความแตกต่างกัน และสอดคล้องกับ สายทิพย์ สุขโข (2567) ได้ศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการฟื้นฟูภาวะถดถอย ทางการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการฟื้นฟูภาวะถดถอย การเรียนรู้ สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 2) เปรียบเทียบความคิดเห็น ของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการฟื้นฟูภาวะถดถอยการเรียนรู้ สังกัดสำนัก เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยจำแนก ตามเพศระดับการศึกษา ประสบการณ์ การทำงาน และขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการฟื้นฟู ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านมีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ผลการเปรียบเทียบพบว่า ครูที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

ส่วนครูที่มีประสบการณ์และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่ได้ส่งผลต่อระดับการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ กล่าวคือ ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยและมาก มีการดำเนินงานในระดับที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในแต่ละมาตรการทั้ง 7 ด้าน แสดงให้เห็นว่า การดำเนินมาตรการต่าง ๆ เป็นไปอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ไม่ว่าผู้บริหารจะมีประสบการณ์นานเท่าใด อีกทั้ง อาจเป็นผลจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานต้นสังกัด เช่น สพฐ. ที่กำหนดแนวทางปฏิบัติและสนับสนุนอย่างเป็นระบบ พร้อมมีการกำกับ ติดตาม และสนับสนุนผู้บริหารทุกระดับอย่างใกล้ชิด ทำให้ไม่ว่าจะมีประสบการณ์มากหรือน้อยก็สามารถปฏิบัติงานตามมาตรการได้ในระดับใกล้เคียงกัน สอดคล้องกับงานวิจัย ปานรวี พุ่มสว (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของสถานศึกษา 2) นำเสนอแนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มาตรการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของสถานศึกษา เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ไม่มีความแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณารายด้านสามารถอภิปรายรายได้ดังนี้

มาตรการที่ 1 การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบท ความเปลี่ยนแปลง และความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะสังคม และอารมณ์ของผู้เรียนโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีด้วยการทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ

มาตรการที่ 2 การเสริมพลังพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษา สถานศึกษามีการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของครูโดยพัฒนาครูผู้สอนทุกช่วงวัยให้มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อและเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรการที่ 3 การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษามีการส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วม

ของชุมชนในการจัดการเรียนรู้โดยผ่านหลักสูตรที่ใช้แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี โบราณคดี และภูมิปัญญาของคนในชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้

มาตรการที่ 4 การพัฒนาลังสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด สถานศึกษามีระบบที่สามารถเข้าถึงข้อมูลร่วมกันในการวางแผนและแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทันต่อเหตุการณ์

มาตรการที่ 5 การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียน ทั้งสุขภาพ และสุขภาพจิต สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ ทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ทั้งที่บ้านและในสถานศึกษา ให้มีบรรยากาศที่เป็นมิตรในการเรียนรู้

มาตรการที่ 6 การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ สถานศึกษามีอินเทอร์เน็ตฟรีเพื่อการศึกษาครอบคลุมทั่วพื้นที่อย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ

มาตรการที่ 7 การจัดสวัสดิการความปลอดภัย สร้างขวัญ และกำลังใจแก่ครู เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน สถานศึกษามีการป้องกัน ดูแล และช่วยเหลือผู้เรียน ได้อย่างทันทั่วทั้งจากภัยต่าง ๆ ที่จะเป็นอันตรายแก่ผู้เรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ได้แก่

1. การดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว ควรส่งเสริมและขยายผลแนวทางการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพไปยังโรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษาอื่นและจัดระบบการติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับปรุงมาตรการให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน และโรงเรียนแต่ละแห่ง รวมไปถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ตามขนาดของโรงเรียน ในภาพรวมมีความแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าขนาดของโรงเรียนมีผลต่อรูปแบบหรือประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ดังนั้น

จึงเสนอแนะให้หน่วยงานต้นสังกัดพิจารณากำหนดแนวทางสนับสนุนที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนแต่ละขนาด เช่น การจัดสรรทรัพยากร หรือการให้ความช่วยเหลือเฉพาะด้าน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ไม่มีความแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าแนวทางการดำเนินมาตรการดังกล่าวสามารถปฏิบัติได้อย่างเท่าเทียมโดยไม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้บริหาร ดังนั้น ควรส่งเสริมให้มีการจัดอบรมหรือเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารทุกกลุ่มประสบการณ์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อยกระดับศักยภาพในการขับเคลื่อนมาตรการฟื้นฟูอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการที่ 1 การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลง และความต้องการของผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนรู้แบบ Hybrid Learning มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและวางแผนพัฒนาศักยภาพครูให้สามารถออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Hybrid ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งควรจัดหาอุปกรณ์ เทคโนโลยี และระบบสนับสนุนที่จำเป็น เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมและตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

ผลการศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการที่ 2 การเสริมพลังพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านศูนย์พัฒนาครูเพื่อฟื้นฟูคุณภาพการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีศูนย์พัฒนาครูเพื่อฟื้นฟูคุณภาพการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษาดำเนินการพัฒนาครูและให้คำปรึกษาปรึกษาและกำกับติดตามการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ผลการศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการที่ 3 การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง พบว่า ด้านหลักสูตรหรือคู่มือสำหรับผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตรและคู่มือที่เหมาะสมสำหรับผู้ปกครอง เพื่อให้สามารถเข้าใจบทบาทของตนเองในการสนับสนุนการเรียนรู้ของบุตรหลาน รวมทั้งสามารถมีส่วนร่วมกับโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการที่ 4 การพัฒนาค้นสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด พบว่า ด้านการออกแบบระบบให้เข้าถึงข้อมูลที่สำคัญ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการออกแบบระบบกลาง ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

ผลการศึกษาการดำเนินงานมาตรการที่ 5 การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียน ทั้งสุขภาพ และสุขภาพจิต พบว่า ด้านการจัดตั้งระบบช่วยเหลือด้านสุขภาพจิต และการสร้างปฏิสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น สถานศึกษามีการจัดตั้งระบบช่วยเหลือด้านสุขภาพจิต สังคมและอารมณ์ของผู้เรียนขึ้นในสถานศึกษา โดยทำความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และควรสร้างปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพระหว่างครูและนักเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนผ่านการสื่อสารในช่องทางต่าง ๆ

ผลการศึกษาการดำเนินงานมาตรการที่ 6 การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ พบว่า ด้านการสนับสนุนค่าใช้จ่ายหรืออุปกรณ์แก่ผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายหรืออุปกรณ์แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ทางไกล เช่น ค่าใช้จ่ายรายหัว Smart devices เป็นต้น โดยจัดสรรให้เหมาะสมกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน รวมไปถึงการสร้างแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเฉพาะแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพสูง

ผลการศึกษาการดำเนินงานมาตรการที่ 7 การจัดสวัสดิการความปลอดภัย สร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู พบว่า จัดสวัสดิการในการเดินทาง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาควรพิจารณาจัดสวัสดิการหรือรูปแบบการสนับสนุนด้านการเดินทางที่เหมาะสม เช่น การจัดงบประมาณช่วยเหลือค่าเดินทาง การจัดรถรับ-ส่งครูในพื้นที่ห่างไกล หรือการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนในด้านนี้ เพื่อสร้างแรงจูงใจและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูในระยะยาว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในเชิงลึกมากขึ้น โดยเน้นในด้านรูปแบบภาวะผู้นำที่ใช้ในการขับเคลื่อนมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้
2. ควรมีการศึกษาแนวทางการยกระดับการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
3. ควรมีการพัฒนา รูปแบบการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2565). การศึกษาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์โควิด-19: สภาพการณ์ บทเรียน และแนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้. https://opac01.stou.ac.th/multim/Gift_eBook/167260.pdf.
- กาญจนา ปลอดกรรม. (2565). ระเบิดเวลา 'Learning Loss' เปิดงานวิจัย-หาทางออกวิกฤตเด็กไทยกับภาวะการเรียนรู้ถดถอย. <https://www.the101.world/learning-loss-and-learning-recovery/>
- จิราเจต วิเศษดอนหวาย. (2566). Learning loss คือวิกฤตที่รอผู้ใหญ่ทุกคนพลิกให้เป็นโอกาส. <https://www.educathai.com/knowledge/articles/617>
- ทรงยศ รังสรรค์มณีนิล. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการเพื่อฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี].
- ธีรพงศ์ ทาปัญญา. (2567). แนวทางการบริหารจัดการจัดการเรียนรู้เพื่อฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านใหม่รัตนโกสินทร์ จังหวัดลำปาง. วารสารวิชาการ มจร. บุรีรัมย์, 1(2), 115-129.
- นรรธพร จันทร์เฉลี่ย เสริบุตร. (2566). ภาวะความรู้ถดถอยที่ต้องเร่งแก้ไขในมุมมองของ CEO Starfish Education. <https://www.starfishlabz.com/blog/>
- นวลนภา พระพรหม. (2567). ปัจจัยอิทธิพลที่มีผลต่อสมรรถนะครูและภาวะการเรียนรู้ถดถอยในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอำนาจเจริญ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น. 21(1), 129-128.
- นันทวัน พลกำลัง. (2563). แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร].
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.

- บุญธรรม จิตอนันต์. (2560). *การวิจัยทางสังคมศาสตร์*. สำนักพิมพ์สำนักงานส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปานรวี พุ่มสว. (2567). แนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 7(4), 804-827.
- พัทธ์ธีรา อูนันทพิทักษ์. (2567). *การแก้ไขปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนภายในสถานศึกษา: กรณีโรงเรียนวัดไทรทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตราด*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- ภูมิพัฒน์ ศรีวิชัยพัฒน์. (2565). กลยุทธ์เพื่อลดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนไทยจากการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการมหาวิทยาลัยมหิดล*, 9(1), 71-86.
- มีชัย ออสุวรรณ. (2565). *จัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19: จากบทเรียนต่างประเทศสู่การจัดการเรียนรู้ของไทย*. <https://tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning- in-covid-19-pandemic>.
- ยศวีร์ สายฟ้า. (2565) . การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(3), 33-42.
- วิจารณ์ พานิช. (2565). โรงเรียนเปลี่ยนใหม่ ปิด Gap ห้องเรียนยุคโควิด [เสวนาออนไลน์]. <https://research.eef.or.th/learning-loss-recession/>
- วิชา ขันดีบุญญานุรักษ์. (2566). ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้หลังสถานการณ์การแพร่ระบาด COVID-19 ของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม: ปัญหาและการช่วยเหลือ. *วารสารครุศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 5(1), 83-100.
- วีระชาติ กิเลนทอง. (2565). กรณีศึกษาการจัดการเรียนการสอนช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 และช่วงที่โควิด-19 ผ่อนคลายของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ*, 10(1), 93-108.
- สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2565). *Learning Loss ภาพการณ์เรียนรู้ถดถอย*. <https://research.eef.or.th/ learning- loss-recession>.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2565). การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(3), 33-42.
- สายทิพย์ สุขโข. (2567). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 9(3), 1861-1878.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (2566ก). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. สำนักพิมพ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (2566ข). รายงานผลการปฏิบัติงาน และผลการประเมินตนเองรายบุคคล (Self-Assessment Report: SAR) ประจำปีการศึกษา 2566 สพป.เชียงราย เขต 3. สำนักพิมพ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *Learning Loss* ภาพการณ์เรียนรู้ถดถอย. <https://research.eef.or.th/learning-loss-recession>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.). (2565ก). รายงานการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.). (2565ข). *มาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้*. เอส. บี. เค. การพิมพ์.
- สิริพรชัย บัวทองกุลรัตน์. (2567). การบริหารงานวิชาการในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู, *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 15(1), 1-12.
- อิวัจ์ เดลานี. (2562). การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 การพัฒนาทักษะคือหัวใจสำคัญของการศึกษา. <https://www.unicef.org/thailand/th/stories/>
- Andreu, A. (2024). The unequal impact of covid-19: Health, wealth and behaviors by income groups. *Revue Française Economy*, 37(2), 43–77.
- Engzell, P., Frey, A., & Verhagen, M. D. (2021). Learning loss due to school closures during the COVID-19 pandemic. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 118(17), e2022376118. <https://doi.org/doi:10.1073/pnas.2022376118>
- <https://doi.org/10.1080/00131857.2020.1744226>
- Shek, D. T. L., Zhu, X., Li, X., & Dou, D. (2022). Family violence against children in the wake of COVID-19 pandemic: a review of current perspectives and risk factors. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 14(1), 40.
- Zhdanov et al. (2022). COVID-19 and online teaching in higher education: A case study of Peking University. *Hum Behav & Emerg Tech*, 2020(2), 113–115.



ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุรณะชาติ ประธานหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยพะเยา
2. นายไชยรัตน์ จินราช ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
3. ดร.สุพิช ชัยมงคล ตำแหน่ง ผู้บริหารโรงเรียนบ้านห้วยไคร้
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 3



ภาคผนวก ข ตารางแสดงสรุปผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อมูลตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ตารางแสดงสรุปผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อมูล

ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหาร
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

1. ประสบการณ์การทำงาน

☐

1) 1-5 ปี

☐

2) 6-10 ปี

☐

3) 11-15 ปี

☐

4) 15 ปี ขึ้นไป

2. ขนาดโรงเรียน

☐

1) ขนาดเล็ก

☐

2) ขนาดกลาง

☐

3) ขนาดใหญ่

☐

4) ขนาดใหญ่พิเศษ

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติในแต่ละภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารของท่านตามความเป็นจริงเพียงช่องเดียว โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

5 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

3 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้
อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3			
1. การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลง และความต้องการของผู้เรียน							
1	สถานศึกษาดำเนินการสำรวจความพร้อมและความต้องการของผู้เรียนและครูผู้สอนเป็นข้อมูลวิเคราะห์เพื่อปรับหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2	สถานศึกษากำหนดหลักเกณฑ์ เครื่องมือ และวิธีการวัดและประเมินผลให้มีความยืดหยุ่น และมีหลากหลายตามความถนัด และศักยภาพของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3	สถานศึกษาจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4	สถานศึกษามีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียนโดยจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ของตนเอง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดทำแผนพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล หรือซ่อมเสริมผู้เรียนเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะสังคมและอารมณ์ของผู้เรียนโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ด้วยการทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อ ที่	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3			
7	สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนเคลื่อนที่โดยจัดเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ตามความเหมาะสมของบริบท สถานการณ์และความต้องการจำเป็นของพื้นที่ เพื่อจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนที่ไม่สามารถเดินทางมาเรียนในสถานศึกษาได้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
8	สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้แบบ Hybrid Learning โดยผสมผสานรูปแบบ กิจกรรมวิธีการจัดเรียนรู้แบบออนไลน์ต่าง ๆ กับชั้นเรียนปกติ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. การเสริมพลังพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษา							
9	สถานศึกษาและครูได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเทคนิคการออกแบบการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนของแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning)	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
10	ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของครูโดยพัฒนาครูผู้สอนทุกช่วงวัยให้มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อและเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
11	สถานศึกษาส่งเสริมครูมีบทบาทเป็นโค้ชหรือผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพโดยพัฒนากระบวนการโค้ชเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อ ที่	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3			
12	ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทเป็นSuper Coach ในการจัดการเรียนรู้โดยพัฒนา กระบวนการทัศน์ใหม่ เสริมสร้างวิสัยทัศน์และ กลยุทธ์ในการบริหารและการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
13	สถานศึกษามีรูปแบบและวิธีการพัฒนาที่เน้น การปฏิบัติและสามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนได้โดยจัดให้มีรูปแบบวิธีการ พัฒนาที่ดี มีตัวอย่างการปฏิบัติที่ดีที่หลากหลาย	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
14	สถานศึกษามีศูนย์พัฒนาครูเพื่อฟื้นฟูคุณภาพ การเรียนรู้ในระดับสถานศึกษา และเขตพื้นที่ การศึกษาเพื่อดำเนินการพัฒนาครูและให้ คำปรึกษาแก่ ให้คำแนะนำปรึกษาและกำกับ ติดตามการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3. การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง							
15	สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรหรือคู่มือสำหรับ ผู้ปกครองเพื่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
16	สถานศึกษามีการสร้างปฏิสัมพันธ์และ สัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูผู้สอนและ ผู้ปกครองโดยมีรูปแบบ วิธีการ ช่องทางการ สื่อสารที่หลากหลาย ผู้ปกครองสามารถ สื่อสาร ชักถาม แสดงความคิดเห็นได้สะดวก	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อ ที่	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3			
17	สถานศึกษาส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนรู้โดยผ่านหลักสูตรที่ใช้แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรม ประเพณี โบราณคดี และภูมิปัญญาของคนในชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
18	สถานศึกษาสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการฟื้นฟูการศึกษาจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานประกอบการ เข้ามามีส่วนพัฒนาและฟื้นฟูการศึกษาาร่วมกันในทุก ระดับ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4. การพัฒนาคลังสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด							
19	สถานศึกษามีคลังสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิดเพื่อเป็นคลังสื่อกลางในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง โดยรวบรวมสื่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
20	สถานศึกษามีนวัตกรรมการเรียนการสอนสำหรับเผยแพร่ให้ครู ผู้เรียน และผู้ปกครองสามารถเข้าถึงและใช้สื่อการเรียนรู้ร่วมกันได้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
21	ครูผู้สอนสามารถแลกเปลี่ยนและแบ่งปันสื่อในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสะดวกกว้างขวางตามบริบทของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
22	สถานศึกษามีการออกแบบระบบกลางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อ ที่	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3			
23	สถานศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลร่วมกันในการวางแผนและแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทันต่อเหตุการณ์	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5. การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียน ทั้งสุขภาพ และสุขภาพจิต							
24	สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต ทั้งที่บ้านและในสถานศึกษา ให้มีบรรยากาศที่เป็นมิตรในการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
25	สถานศึกษาส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิตโดยให้ผู้เรียนมีกิจกรรมที่ผ่อนคลาย รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ออกกำลังกาย ทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
26	สถานศึกษาเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตโดยทั้งผู้ปกครองและครูผู้สอนร่วมกันส่งเสริมและพัฒนาทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
27	สถานศึกษาส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีให้แก่ผู้เรียนให้ผู้เรียนมีความตระหนักและรู้เท่าทันสื่อ รวมถึงการเฝ้าระวังและกำกับติดตามผู้เรียนในการเข้าถึงสื่อ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
28	สถานศึกษามีการจัดตั้งระบบช่วยเหลือด้านสุขภาพจิต สังคมและอารมณ์ของผู้เรียนขึ้นในสถานศึกษาโดยทำความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อ ที่	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3			
29	สถานศึกษาสร้างปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพระหว่างครูและผู้เรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนผ่านการสื่อสารในช่องทางต่าง ๆ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6. การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ							
30	สถานศึกษามีอินเทอร์เน็ตฟรีเพื่อการศึกษาครอบคลุมทั่วพื้นที่อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
31	สถานศึกษาอุปกรณ์ เครื่องมือ และโปรแกรมที่ทันสมัยแก่สถานศึกษาและครูผู้สอนเพื่อจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
32	สถานศึกษามีเจ้าหน้าที่ด้านเทคนิคที่สนับสนุนช่วยเหลือและให้คำปรึกษา ให้สามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
33	สถานศึกษามีแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเฉพาะแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพสูง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
34	สถานศึกษามีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายหรืออุปกรณ์แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ทางไกลเช่น ค่าใช้จ่ายรายหัว Smart devices เป็นต้น โดยจัดสรรให้เหมาะสมกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อ ที่	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3			
7. การจัดสวัสดิการความปลอดภัย สร้างขวัญ และกำลังใจ							
35	สถานศึกษาจัดสวัสดิการในการเดินทางและประกันความปลอดภัยให้แก่ครูที่ออกปฏิบัติงานนอกสถานศึกษา เช่น ค่าพาหนะ เบี้ยเลี้ยง ทำประกันภัย ฌีตวัดขึ้น เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
36	สถานศึกษามีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูที่ทุ่มเท เสียสละ และอุทิศตนเพื่อการเรียนการสอน เช่น การยกย่อง การเลื่อนขั้นเงินเดือน การประเมินผลการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
37	สถานศึกษามีระบบและกลไกการดูแลความปลอดภัยของสถานศึกษาให้แก่ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานโดยต้นสังกัดที่จัดการศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
38	สถานศึกษามีการป้องกัน ดูแล และช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างทันท่วงทีจากภัยต่าง ๆ ที่จะเป็นอันตรายแก่ผู้เรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย สภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

คำชี้แจงเบื้องต้น

การวิจัยเรื่องสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตาม ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้ แบบออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับ ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะ ถดถอยทางการเรียนรู้ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 7 มาตรการ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามด้วยความเป็นจริง และตอบให้ครบทุกข้อเพื่อความ สมบูรณ์ของแบบสอบถามที่จะสามารถนำไปวิเคราะห์ในการวิจัยให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทางวิชาการ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณท่าน เป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ของผู้บริหาร
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ
(Check List)

1. ประสบการณ์การทำงาน

☐

1) 1-5 ปี

☐

2) 6-10 ปี

☐

3) 11-15 ปี

☐

4) 15 ปี ขึ้นไป

2. ขนาดโรงเรียน

☐

1) ขนาดเล็ก

☐

2) ขนาดกลาง

☐

3) ขนาดใหญ่

☐

4) ขนาดใหญ่พิเศษ

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอย
ทางการเรียนรู้ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติในแต่ละภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
ของผู้บริหารของท่านตามความเป็นจริงเพียงช่องเดียว โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

5 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้
อยู่ในระดับมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้
อยู่ในระดับมาก

3 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้
อยู่ในระดับปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้
อยู่ในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้
อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1. การออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ตอบสนองบริบทความเปลี่ยนแปลง และความต้องการของผู้เรียน						
1	สถานศึกษาดำเนินการสำรวจความพร้อมและความต้องการของผู้เรียนและครูผู้สอนเป็นข้อมูลวิเคราะห์เพื่อปรับหลักสูตรสถานศึกษา					
2	สถานศึกษากำหนดหลักเกณฑ์ เครื่องมือ และวิธีการวัดและประเมินผลให้มีความยืดหยุ่น และมีหลากหลายตามความถนัดและศักยภาพของผู้เรียน					
3	สถานศึกษาจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน					
4	สถานศึกษามีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียนโดยจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ของตนเอง					
5	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลจัดทำแผนพัฒนาผู้เรียนรายบุคคลหรือซ่อมเสริมผู้เรียนเป็นรายบุคคล					
6	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่พัฒนาทักษะสังคมและอารมณ์ของผู้เรียนโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ด้วยการทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
7	สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนเคลื่อนที่โดยจัดเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ตามความเหมาะสมของบริบท สถานการณ์และความต้องการจำเป็นของพื้นที่ เพื่อจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนที่ไม่สามารถเดินทางมาเรียนในสถานศึกษาได้					
8	สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้แบบ Hybrid Learning โดยผสมผสานรูปแบบ กิจกรรมวิธีการจัดเรียนรู้แบบออนไลน์ต่าง ๆ กับชั้นเรียนปกติ					
2. การเสริมพลังพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษา						
9	สถานศึกษาและครูได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เทคนิคการออกแบบการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนของแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning)					
10	ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของครูโดยพัฒนาครูผู้สอนทุกช่วงวัยให้มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อและเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
11	สถานศึกษาส่งเสริมครูมีบทบาทเป็นโค้ชหรือผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพโดยพัฒนากระบวนการโค้ชเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มาก ที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
12	ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทเป็น Super Coach ในการจัดการเรียนรู้โดยพัฒนากระบวนการทัศน์ใหม่ เสริมสร้างวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ในการบริหารและการจัดการเรียนรู้					
13	สถานศึกษามีรูปแบบและวิธีการพัฒนาที่เน้นการปฏิบัติและสามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนได้โดยจัดให้มีรูปแบบวิธีการพัฒนาที่ดีมีตัวอย่างการปฏิบัติที่หลากหลาย					
14	สถานศึกษามีศูนย์พัฒนาครูเพื่อฟื้นฟูคุณภาพการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อดำเนินการพัฒนาครูและให้คำปรึกษาแก่ ให้คำแนะนำปรึกษาและกำกับติดตามการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง					
3. การสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง						
15	สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรหรือคู่มือสำหรับผู้ปกครองเพื่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน					
16	สถานศึกษามีการสร้างปฏิสัมพันธ์และสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างครูผู้สอนและผู้ปกครองโดยมีรูปแบบ วิธีการ ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ผู้ปกครองสามารถสื่อสาร ชักถาม แสดงความคิดเห็นได้สะดวก					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มาก ที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
17	สถานศึกษาส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนรู้โดยผ่านหลักสูตรที่ใช้แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี โบราณคดี และภูมิปัญญาของคนในชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้					
18	สถานศึกษาสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการฟื้นฟูการศึกษาจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานประกอบการ เข้ามามีส่วนพัฒนาและฟื้นฟูการศึกษาาร่วมกันในทุก ระดับ					
4. การพัฒนาคลังสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด						
19	สถานศึกษามีคลังสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิดเพื่อเป็นคลังสื่อกลางในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู ผู้เรียน และผู้ปกครอง โดยรวบรวมสื่อการเรียนรู้					
20	สถานศึกษามีนวัตกรรมการเรียนการสอนสำหรับเผยแพร่ให้ครู ผู้เรียน และผู้ปกครองสามารถเข้าถึงและใช้สื่อการเรียนรู้ร่วมกันได้					
21	ครูผู้สอนสามารถแลกเปลี่ยนและแบ่งปันสื่อในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสะดวก กว้างขวางตามบริบทของสถานศึกษา					
22	สถานศึกษา มีการออกแบบระบบกลางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
23	สถานศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลร่วมกันในการวางแผนและแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทันต่อเหตุการณ์					
5. การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และสุขภาวะที่ดีของผู้เรียน ทั้งสุขภาพ และสุขภาพจิต						
24	สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต ทั้งที่บ้านและในสถานศึกษา ให้มีบรรยากาศที่เป็นมิตรในการเรียนรู้					
25	สถานศึกษาส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิตโดยให้ผู้เรียนมีกิจกรรมที่ผ่อนคลาย รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ออกกำลังกาย ทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว					
26	สถานศึกษาเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตโดยทั้งผู้ปกครองและครูผู้สอนร่วมกันส่งเสริมและพัฒนาทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของผู้เรียน					
27	สถานศึกษาส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยีให้แก่ผู้เรียนให้ผู้เรียนมีความตระหนักและรู้เท่าทันสื่อ รวมถึงการเฝ้าระวังและกำกับติดตามผู้เรียนในการเข้าถึงสื่อ					
28	สถานศึกษามีการจัดตั้งระบบช่วยเหลือด้านสุขภาพจิต สังคมและอารมณ์ของผู้เรียนขึ้นในสถานศึกษาโดยทำความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มาก ที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
29	สถานศึกษาสร้างปฏิสัมพันธ์ที่มีคุณภาพระหว่างครูและผู้เรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนผ่านการสื่อสารในช่องทางต่าง ๆ					
6. การยกระดับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ						
30	สถานศึกษามีอินเทอร์เน็ตฟรีเพื่อการศึกษาครอบคลุมทั่วพื้นที่อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ					
31	สถานศึกษาอุปกรณ์ เครื่องมือ และโปรแกรมที่ทันสมัยแก่สถานศึกษาและครูผู้สอนเพื่อจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
32	สถานศึกษามีเจ้าหน้าที่ด้านเทคนิคที่สนับสนุนช่วยเหลือและให้คำปรึกษา ให้สามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
33	สถานศึกษามีแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเฉพาะแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพสูง					
34	สถานศึกษามีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายหรืออุปกรณ์แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ทางไกลเช่นค่าใช้จ่ายรายหัว Smart devices เป็นต้น โดยจัดสรรให้เหมาะสมกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มาก ที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
7. การจัดสวัสดิการความปลอดภัย สร้างขวัญ และกำลังใจ						
35	สถานศึกษาจัดสวัสดิการในการเดินทางและประกันความปลอดภัยให้แก่ครูที่ออกปฏิบัติงานนอกสถานศึกษา เช่น ค่าพาหนะ เบี้ยเลี้ยง ทำประกันภัย ฌีตวัดขึ้น เป็นต้น					
36	สถานศึกษามีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูที่ทุ่มเท เสียสละ และอุทิศตนเพื่อการเรียนการสอน เช่น การยกย่อง การเลื่อนขั้นเงินเดือน การประเมินผลการปฏิบัติงาน					
37	สถานศึกษามีระบบและกลไกการดูแลความปลอดภัยของสถานศึกษาให้แก่ผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานโดยต้นสังกัดที่จัดการศึกษา					
38	สถานศึกษามีการป้องกัน ดูแล และช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างทันท่วงทีจากภัยต่าง ๆ ที่จะเป็นอันตรายแก่ผู้เรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ					

ภาคผนวก ง ผลการ Try Out

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.988	4

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	ศุภลักษณ์ ศรีษะ
วัน เดือน ปี เกิด	10 มิถุนายน 2537
สถานที่เกิด	จังหวัดพะเยา
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2561 ค.บ. (ภาษาอังกฤษ), มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, จังหวัดเชียงราย
ที่อยู่ปัจจุบัน	78 หมู่ 12 ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
ผลงานตีพิมพ์	ศุภลักษณ์ ศรีษะ. (ผู้บรรยาย). (26 เมษายน 2568). สภาพการดำเนินงานตามมาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอย ทางการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในการประชุมวิชาการ บัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 11 (หน้า 295-309). พะเยา: กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยพะเยา.
รางวัลที่ได้รับ	-